Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

LK

MŪSŲ PASTOGĖ

Eina nuo 1949 Australian Lithuanian Weekly Post Print Approved PP 255003/01774 Kaina – Price $1.10 2001.12.03 Nr.48 (2760)

Naujai atvykusieji iškylauja

Sekmadienį, lapkričio 18 dieną, netoli Bankstown'o esančiame parke, prie George upės, susirinko naujieji Sydnėjaus lietuviai kartu praleisti savo laisvalaikį. Plačiau apie tai skaitykite *MP* 6 psl. Antano Laukaičio reportaže "Audra sutrukdė linksmintis".

Nuotraukoje – dalis iškylos dalyvių prie audros nulaužto medžio šakos. Viršuje kairėje iškylos organizatorius ir vadovas Gintaras Janulevičius.

Vytautas Doniela **Lietuvos įvykių apžvalga**

Kariuomenės šventė

Kariuomenės šventė paminėta visuose didžiuosiuose Lietuvos miestuose. Vilniuje iškilmingoji rikiuotė įvyko Katedros aikštėje. Prezidentas Valdas Adamkus Prezidentūroje surengtoje ceremonijoje suteikė brigados generolo laipsnį Lietuvos lauko pajėgų vadui Valdui Tutkui. Jis tapo antruoju generolu, tarnaujančiu Lietuvos kariuomenėje. Dar du generolai yra atsargoje. Tai buvęs kariuomenės vadas generolas majoras Jonas Andriškevičius ir brigados generolas Zenonas Kulys, anksčiau vadovavęs Lietuvos Karo akademijai. Rugpjūtį kariuomenės vadui Jonui Kronkaičiui, turėjusiam brigados generolo laipsnį, Prezidentas suteikė generolo majoro laipsnį. J.Kronkaitis ir V.Tutkus buvo apdovanoti vardiniais ginklais – kardais. Jie įteikti paauksuotose makštyse. V.Tutkus lauko pajėgų vadu paskirtas praėjusį rugpjūtį. Prieš tai jis beveik trejus metus dirbo Lietuvos kariniu atstovu prie NATO ir Vakarų Europos Sąjungos, gynybos attaché Belgijoje. Iškilmingame Lietuvos kariuomenės minėjime Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino 5-ojo laipsnio ordinas įteiktas Gynybos štabo viršininkui pulkininkui Antanui Jurgaičiui. Tokiais pat ordinais apdovanoti ir 2 kariniai patarėjai iš Vokietijos ir Norvegijos. Medaliai ir padėkos raštai buvo įteikti ir eilei kitų kariškių bei partizanų.

Kaune vykusius ceremonialus lydėjo kariškių maršai, renginius mieste vainikavo K.Donelaičio gatve nugriaudėjęs šventinis paradas, kurio stebėti susirinko ir Kauno mero padėjėjai bei miesto Tarybos komitetų pirmininkai. Prieš paradą Šv. Mykolo Arkangelo bažnyčioje buvo laikomos šv. Mišios, kurias aukojo įgulos kapelionas kpt. Tomas Karklys. Kaip ir kasmet, Karo muziejaus sodelyje iškilmingai pakelta Vyčio Kryžiaus vėliava, padėta gėlių prie Nežinomojo kario kapo ir Laisvės paminklo.

Pagerbtas plkn. Kazys Škirpa

ELTA. Memorialinės lentos atidengimu pulkininkui Kaziui Škirpai (1895-1979) Kaune paminėta Lietuvos karių diena. Granitinė plokštė prie Karinių oro pajėgų štabo primins karo oreiviams bei svečiams, jog šiuose rūmuose 1925-1926 m. dirbo Lietuvos kariuomenės kūrėjas, savanoris pradininkas, Nepriklausomybės kovų dalyvis, diplomatas, Vyčio kryžiaus kavalierius, generalinio štabo pulkininkas Kazys Škirpa. 1918 m. jis pirmasis užsirašė savanoriu į Lietuvos kariuomenę, dalyvavo kautynėse su bolševikais ir lenkais. Baigęs Karo Akademiją Briuselyje, 1925 m. K.Škirpa paskirtas Generalinio štabo skyriaus viršininku. Tuo pat metu jis dėstė karo meną ir bendrąją taktiką Kauno aukštuosiuose karininkų kursuose bei Karo Mokykloje. 1937 m. būdamas 42 metų, K.Škirpa pasitraukė iš karinės tarnybos.

Po to jis kaip diplomatas atstovavo Lietuvai Tautų Sąjungoje, Lenkijoje, Vokietijoje. Prasidėjus Antrajam pasauliniam karui, K.Škirpa siūlė planą, kaip atgauti Vilnių neįveliant Lietuvos į karą. Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvą, K.Škirpa Berlyne sudarė Lietuvių aktyvistų fronto branduolį ir suorganizavo 1941 m. sukilimą, kurio tikslas buvo atkurti Lietuvos nepriklausomybę. K.Škirpos bendražygiai paskelbė jį laikinosios Lietuvos Vyriausybės ministru pirmininku. Tačiau vokiečiai sukliudė jam eiti šias pareigas neleisdami iš Berlyno išvykti į Tėvynę. 1949 m. K.Škirpa emigravo į JAV ir dirbo Kongreso bibliotekoje Washington'e, nepamiršdamas Lietuvos reikalų. Už pasižymėjimą Lietuvos laisvės kovose K.Škirpa apdovanotas Vyčio kryžiumi su kardais.

Biudžeto svarstymas

Ketvirtadienį, lapkričio 22 d. buvo detaliau svarstytas sekančių metų (2002) valstybės biudžeto projektas, kuris sukėlė daug ginčų ne tik tarp valdančiosios daugumos ir opozicijos, bet netgi pačios daugumos tarpe, nes specifinėms šakoms atstovaujantys Seimo nariai stengėsi išsireikalauti daugiau lėšų, negu jų numatyta projekte. Esminis nesutarimas kilo todėl, kad dar anksčiau buvo nutarta, kad biudžetas bus paskirstytas atskiroms šakoms pagal tam tikrą proporcinę formulę, bet dabar šakų atstovai argumentuoja, kad tokia formulė nebeatitinka jų šakų poreikiams. Ypatingai didelių finansinių papildymų reikalaujama žemės ūkiui ir švietimui, kartais teigiant, kad tokius priedus reikėtų sudaryti sumažinant skyrimus kitoms šakoms; pvz. krašto apsaugai.

Nukelta į 2 psl.

Valdovų rūmai: ginčas tęsiasi

Rūta Kanopkaitė

Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centro "Vilmorus" liepos mėnesį atliktos apklausos duomenimis, daugiau nei pusė Lietuvos gyventojų - 58.1% nesutinka, kad daugiau nei už 100 mln. litų mokesčių mokėtojų pinigų Vilniuje, Katedros aikštėje būtų atstatyti Valdovų rūmai. Tam skirtame paramos fonde, spalio mėnesio duomenimis, buvo sukaupta per 334 000 litų. Vargu ar galima tikėtis surinkti daugiau nei šimtąją dalį reikalingos sumos. Liberaliai nusiteikusių piliečių idėja, kad rūmų atstatymo akcija priimtina tik kaip privati iniciatyva, o ne finansuojama iš biudžeto, neturi palankių sąlygų sudygti lietuviškoje dirvoje.

Seimas jau priėmė specialų įstatymą dėl Valdovų rūmų atkūrimo, nors ir politikų, ir visuomenės, ir kultūros specialistų diskusijos dėl šio ketinimo vis dar rusena. Vieni abejoja, ar apskritai tikslinga juos atstatinėti, nes tai ne pagal valstybės kišenę. Kiti būgštauja, kad nepakanka ikonografinės medžiagos atkurti jų autentiškam vaizdui. Treti siūlo griuvėsių liekanas uždengti specialiu gaubtu iki "geresnių laikų". Ketvirti primena, kad yra kur kas geriau išsilaikiusių vertingų pilių (pvz., Panemunės), kurių nereikėtų atstatinėti nuo pamatų, bet jų dalia valdžios vyrams nerūpi. Priskaičiuotum dar penktą, šeštą ir "nioliktą" nuomones, kurias ginantieji irgi turi svarių argumentų.

Tačiau jas visas kaip kėglius numuša nepalaužiama Seimo daugumos ir Vyriausybės pozicija (anksčiau entuziazmą rodžiusi Prezidentūra ėmė blaškytis ir dvejoti): Valdovų rūmai – šalies politinės savimonės ir garbingos istorijos simbolis, jų atstatymas deramai įamžins Lietuvos vardo tūkstantmetį, o kur dar masinantis jų poveikis turistams. Net iš anksto suskaičiuojama, kad rūmų atkūrimas kasmet pareikalautų tik apie 11-12 mln. litų, o tai esąs grynas niekis, nes vien kasmetinės pajamos iš turizmo yra 2 mlrd. litų. Kad turistai iš viso pasaulio sulėks kaip musės prie medaus į Vilnių gėrėtis atstatytais Valdovų rūmais, entuziastai nė trupučio neabejoja. Juk taip pat yra ne autentiški, o atstatyti per II pasaulinį karą sugriauti Varšuvos karalių rūmai, Monte Cassino vienuolynas Italijoje, Vokietijos senamiesčių fragmentai. Turistams tai nė kiek netrukdo, tikina Valdovų rūmų prikėlimo šalininkai.

Valdžios sprendimai paremti ir solidžių autoritetų pritarimu – Valdovų rūmų projekto mokslinis vadovas yra žinomas Lietuvos pilių tyrinėtojas dr. Napoleonas Kitkauskas. Nacionalinės premijos laureatas istorikas prof. Edvardas Gudavičius neabejoja, kad valstybingumo simboliui – Valdovų rūmams atstatyti mes turime ne mažiau medžiagos nei lenkai Varšuvos senamiesčiui. Pilių tyrimo centro "Lietuvos pilys" direktorius Vytautas Urbanavičius skeptikus tikina: naujausi radiniai leidžia tvirtinti, kad šiuose rūmuose jau XIII a. viduryje gyveno Lietuvos valdovas. Jo sklandžioje hipotezėje teigiama, jog rūmai stovėję jau Gedimino laikais, Vytautas juos modernizavęs, XVI šimtmetyje juos renesanso stiliumi perstatė Žygimantas Senasis, o kitame šimtmetyje jie buvę dar sykį pertvarkyti, vidų įrengiant baroko dvasia, bet išsaugant renesansinę išorę. Tokie jie ir stovėję iki 1655-1661 m. Žečpospolitos karo su Rusija, kurio metu tapo suniokoti, apiplėšti ir daugiau neprisikėlė.

Ne mažesnį būrį intelektualų rastume ir kitoje stovykloje – pasisakančiųjų prieš rūmų atstatymą. Jų argumentai – atgaline data koreguoti istoriją, atitaisyti jos skriaudas neverta. Be to, 100-120 milijonų litų vienam objektui – milžiniškas finansinis valstybės įsipareigojimas, nepateisinamas socialine prasme ir neteisingas kitų kultūros paminklų, reikalaujančių neatidėliotino finansavimo, atžvilgiu. Antai Medininkų, Panemunės, Klaipėdos pilys apleistos ir nerestauruojamos, Biržų ne iki galo restauruota, dauguma dvarų sunykę. Pasigirsta balsų, kad šimtamilijoninėmis investicijomis kvepiančioje patriotinėje akcijoje ima atsirasti ir neskaidrių dalykų. Kas galėtų paneigti, kad šio pelningo užsakymo ateityje negaus aukšto valstybės vyro artimo giminaičio statybos darbų firma?

Kad ir kaip būtų keista, savo pozicijos, kas yra valstybės kultūros politikos prioritetai, garsiai neišsakė pareigūnai, tiesiogiai atsakingi už jos formavimą ir paveldo apsaugą. Neleidžia partinė drausmė ar kėdė įpareigoja? Piliečiai gali kiek nori diskutuoti, ar teisinga skriausti šalies kultūrą vieno grandiozinio projekto naudai, ar neignoruojami regionai, visus prioritetus ir akcentus, susijusius su valstybingumo akcentavimu, koncentruojant sostinėje. Valdžia vis vien padaro savaip – ji tariasi geriau žinanti, ko mums reikia. ("K.d.")

Vytautas Patašius — Trumpai iš visur

◆ Lapkričio 19 d. Bulgarijos prezidentu buvo išrinktas buvęs komunistas Georgi Parvanov. Dabartinis liberalių pažiūrų ministras pirmininkas, buvęs Bulgarijos karalius Simeon iš Saxe-Coburg, rinkimuose rėmė Parvanov priešininką, tad Bulgarijos vyriausybėje gali prasidėti trynimasis.

◆ Lapkričio 19 d. Afganistane žuvo keturi vakariečiai žurnalistai, jų tarpe Reuters žinių agentūrai dirbęs australas Harry Burton ir italė Maria Grazia Cutuli. Ginkluoti asmenys sustabdė automašinų vilkstinę pakeliui iš Jalalabad į Kabulą, nusivarė žurnalistus į kalvos viršūnę, apmėtė juos akmenimis ir galiausiai nušovė. Manoma, kad jie buvo Taliban ar al-Qaeda teroristai, nes čia siaučią plėšikai nežudo savo aukų.

◆ Lapkričio 21 d. iš Perth į slaptą bazę prie Persų įlankos išskrido 30 australų SAS karių, kiti 120 turi juos sekti savaitės bėgyje. Australija juos siunčia talkininkauti amerikiečių kariams kovoje prieš teroristus.

◆ Lapkričio 22 d. Taliban pareigūnai ištrėmė iš pietinio Afganistano apie 100 užsieniečių žurnalistų, kuriuos jie buvo išsikvietę ir pažadėję spaudos konferenciją Kandahare. Jie buvo ištremti po tumpos spaudos konferencijos Spin Baldak mieste Pakistano pasienyje, neleidžiant jiems vykti į Kandaharą.

◆ Lapkričio 22 d. popiežius Jonas Paulius II asmeniškai išsiuntė 120 puslapių raštą Australijos, Naujosios Zelandijos ir Pietų Pacifiko salų katalikams, pirmą kartą pasinaudodamas internetu. Jo numatyta kelionė į Naująją Kaledoniją neįvyks dėl jo sveikatos stovio. Žiniasklaida plačiausiai komentavo tą popiežiaus rašto dalį, kurioje jis Bažnyčios vardu atsiprašo aborigenų už jų priverstiną krikščionizaciją, vaikų atskyrimą nuo šeimų bei atsiprašo už kai kurių dvasininkų ir misionierių prievartinius veiksmus prieš vienuoles ir kitas moteris.

◆ Lapkričio 22 d. netoli Gazos kopose sprogo bomba, užmušdama penkis palestiniečius vaikus, ėjusius į mokyklą. Vaikai netyčia užlipo ant Izraelio kariuomenės paspęstos minos palestiniečiams kovotojams. Lapkričio 23 d. Izraelio malūnsparnis raketomis apšaudė palestiniečių automobilį, užmušdamas jo keleivius – Hamas aukštą pareigūną Mahmoud Abu Hanoud, jo pavaduotoją ir trečią asmenį.

◆ Nepale lapkričio 24 d. komunistai sukilėliai staiga nutraukė keturis mėnesius trukusias paliaubas, užpuldami visame krašte policijos būstines ir valdiškus pastatus. Žuvo virš 20 policininkų, nors sukilėliai irgi patyrė sunkių nuostolų.

◆ Lapkričio 25 d. masiškai pradėjo pasiduoti Taliban kovotojai, gynę Kunduz miestą šiauriniame Afganistane. Miestas krito sekančią dieną. Jį paėmė Šiaurės Sąjungos generolas Abdul Rashid Dostum. Taliban dar tęsė pasipriešinimą Kunduz supančiuose kalnuose. Taliban belaisviai, nugabenti į Mazar-e-Sharif, staiga sukilo, užmušdami sargybinius. Jie buvo numalšinti tik po ilgesnės kovos, padedant JAV oro pajėgoms.

◆ Lapkričio 26 d. keli šimtai malūnsparniais atskraidntų amerikiečių karių išsikėlė Afganistane netoli Kandahar ir užėmė vietinį oro uostą. Jie pradėjo kovas žemėje. Vienas iš jų tikslų – ieškoti Osama bin Laden ir jo bendražygių.

Lietuvos įvykių apžvalga

Atkelta iš 1 psl.

Seimo biudžeto komisijos pirmininkas Algirdas Butkevičius nurodė, kad norint patenkinti papildomus reikalavimus, biudžetui reiktų dar 857 mln. litų– bet tokios sumos nėra iš kur paimti. Geriausiu atveju, perskirstant lėšas, atsirastų tik apie 130 mln. litų priedas. Po šio svarstymo Vyriausybė peržiūrės biudžeto projektą ir, pagal įstatymą, per 15 dienų jį pateiks pakartotinam svarstymui.

Įves TV ir radijo mokestį?

ELTA. Premjeras Algirdas Brazauskas palankiai vertina Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos (LRT) abonentinio mokesčio įvedimą nuo kitų metų liepos 1 dienos. Pasak LRT vadovo Valentino Milaknio, iki šių metų pabaigos LRT turi subalansuoti savo veiklą ir sumažinti 20 mln. Lt skolą iki 15 mln. Lt. Bet kitų metų biudžete nenumatyta lėšų nei LRT skolai padengti, nei nusidėvėjusiai technikai atnaujinti. *"Tad lieka du LRT finansavimo keliai – valstybės asignavimai arba abonentinis mokestis. Premjeras pritaria antrajam keliui"*, - sakė V.Milaknis. Mokesčio dydis turėtų siekti 4 litus per mėnesį vienam šeimos ūkiui, kurių Lietuvoje yra beveik 1 200 000. Šis abonentinis mokestis turėtų būti atskiras mokestis šalia kitų mokesčių už komunalines paslaugas. Pirmais metais, anot V.Milaknio, numatoma surinkti tik 30%, t.y. 8 mln. Lt pajamų, vėliau abonentinio mokesčio surinkimas didėtų iki 20 mln. Lt, lygiagrečiai mažinant valstybės asignavimus LRT. V.Milaknis pripažino, kad LRT vyrauja didžiulė socialinė įtampa – jau atleista per 300 darbuotojų, iki metų pabaigos planuojama atleisti dar 120-130.

Konservatoriai kritikuoja Lietuvos TV

ELTA. Tėvynės sąjunga (Lietuvos konservatoriai) pasisako prieš sovietinės praeities garbinimus Lietuvos televizijos ekrane. Konservatorių požiūriu, padorumo ribos buvo peržengtos LTV laidoje "Kai aš mažas buvau", kurioje prisimintas buvęs vienas iš sovietinės Lietuvos veikėjų Justas Paleckis. Išplatintame pareiškime rašoma, kad *"valdančiajai kairei pagrasinus įvesti politinę Lietuvos radijo ir televizijos kontrolę, be to, artėjant kitų metų biudžeto svarstymui Seime, sovietinės praeities vienpusiai garbinimai visuomeniniame ekrane vėl peržengia padorumo ribas"*.

Pareiškime primenama, kad 1990 m. Lietuvos Respublikos Generalinėje prokuratūroje buvo iškelta byla dėl nusikaltimų prieš valstybę Antanui Sniečkui, Justui Paleckiui, Mečislovui Gedvilui ir kitiems marionetiniams vadovams, okupuojančios SSRS struktūrų nurodymu pasirašinėjusiems nusikalstamus Lietuvos piliečių areštų, išvežimų, valstybės ir jos institucijų naikinimo aktus. Ši byla buvo nutraukta formaliai nustačius, jog kaltinamieji jau mirę. Tačiau, anot pareiškimo, *"tai ne pagrindas dabar daryti iš jų nubaltintus herojus, ta proga paliaupsinant sovietų ir stribų išprievartautą, engiamą "tarybų" Lietuvą"*.

Nerems Klaipėdos iškilmių

ELTA. Ministras Pirmininkas Algirdas Brazauskas abejoja, ar Vyriausybei pavyks surasti pinigų Klaipėdos miesto 750 metų jubiliejaus renginiams. To prašė Klaipėdos miesto meras Rimantas Taraškevičius bei Seimo narys Valentinas Greičiūnas.

Klaipėdos miesto 750 metų jubiliejų numatoma minėti kitų metų rugpjūčio mėnesį. Jubiliejaus renginių programoje numatytiems renginiams trūksta lėšų, pirmiausia miesto centro ir senamiesčio gatvių ir piliavietės sutvarkymui, buvusių Karininkų namų, dabar Muzikos centro, tolesniam pertvarkymui, I.Simonaitytės bibliotekos rekonstrukcijai. Papildomų lėšų reikalauja ir beveik 10 metų besitęsianti P.Mašioto vidurinės mokyklos statyba.

ŽVILGSNIS

Pasisako Bendruomenės nariai

Kodėl (ne)einama į Klubą?

Pagrindinė neseniai įvykusiame Lietuvių Klubo narių visuotiniame susirinkime gvildenta problema buvo pinigai. Tiek Klubo Valdyba, tiek ir kiekvienas kalbėjęs iš salės, išsakė savo požiūrį į susiklosčiusias problemas ir siūlė įvairius projektus, kurie ateityje turėtų pagerinti nelengvą Klubo finansinę padėtį bei garantuoti tolesnio egzistavimo perspektyvas. Kas sąlygojo tokią situaciją? Beveik vienbalsiai buvo pripažinta, jog pagrindiniu neigiamu veiksniu reikėtų laikyti menką Klubo narių dalyvimą įvairiuose renginiuose bei apskritai retoką Klubo lankymą.

Susirinkime vykusių diskusijų metu ne kartą buvo užsiminta ir apie naujuosius lietuvius. Stebėtasi, kodėl jie taip neaktyviai dalyvauja Klubo veikloje ir tik retkarčiais užsuka į Klubo barą. Pašalinis asmuo, išklausęs susirinkusiųjų diskusijas, galėjo susidaryti nuomonę, jog naujai atvykusieji neįsitraukia į Klubo bei bendruomenės veiklą todėl, jog jie nėra garantuoti dėl savo tolesnio likimo Australijoje. Daugelis jų turi vienokias ar kitokias laikinas vizas ir ilgainiui turės palikti šalį bei grįžti į Lietuvą, todėl jie verčiau pasirenka kitokias laisvalaikio praleidimo formas arba – kas nutinka dar dažniau, laisvalaikį iškeičia į darbą.

Pokario migrantams Klubas bei kitos lietuviškos organizacijos tapo savotišku prarastos Tėvynės pakaitalu. Praradę fizinius ryšius su Lietuva, migrantai atsiradusią dvasinę tuštumą pasistengė užpildyti imdamiesi įvairios lietuviškos kultūrinės veiklos. Tuo pačiu Lietuvių Klubas tapo ne tiek pasilinksminimo vieta, bet tarsi pamatu visoms organizacijoms bei vieta, kur lietuvis galėjo pabūti *lietuviu* bei pabendrauti su tokiais pat, kaip ir jis pats. Tai neabejotinai buvo didžiulis bendruomenės pasiekimas. Tokiu būdu Klubas bei jo lankymas pats iš savęs tapo vertybe, nes čia žmonės tarsi sugrįždavo į Lietuvą.

Nuo pat įkūrimo iki šių dienų Klubas kuo geriausiai tenkino jį įkūrusios bendruomenės interesus – visų pirma kaip lietuviškos kultūros centras. Bet ar tokia Klubo forma atliepia naujai iš Lietuvos atvykstančių jaunų žmonių interesus? Didelė dalis naujųjų lietuvių atvyko čia visų pirma padirbėti, dažnas iš jų paliko Lietuvoje artimuosius ar net šeimos narius. Dėl šių bei kitų priežasčių jie nemąsto apie Australiją kaip apie naujuosius namus, o veikiau kaip apie laikiną buveinę. Jie nėra praradę asmeninių tiesioginių ryšių su Lietuva, todėl ir lietuviška veikla nėra didžiausias prioritetas. Kur kas svarbiau yra kokybiškai praleistas laisvalaikis. Kiti naujieji emigrantai sukuria mišrias šeimas ir, įtakojami sutuoktinio, pasineria į vietinę kultūrą. Sunku tikėtis, jog tokios šeimos įsijungs į lietuviškų organizacijų veiklą. Tad nenuostabu, jog dažnas iš naujųjų lietuvių tiesiai šviesiai pasako, jog Sydnėjaus Lietuvių Klube paprasčiausiai nėra kas veikti ir jokiu būdu negalima jų už tokius žodžius kaltinti ar smerkti. Tiesiog jų santykis su Klubu ir lietuviška kultūrine veikla yra skirtingas nei pokario migrantų.

Kaip spręsti šią problemą? Atsakymas gana paprastas – reikia reformų. Jaunimas tik tuomet noriau eis į Klubą, jei čia galės rasti bent jau panašios kokybės pramogas kaip paprasčiausiame pub'e. Reikia pripažinti, jog kol kas Sydnėjaus Lietuvių Klubas tuo pasigirti negali. Vien pigiu alumi ir pool'u Klubas jokiu būdu nepritrauks daugiau žmonių. Šiuolaikinėje sukomercintoje tikrovėje norintis pelningai dirbti Klubas į kiekvieną asmenį (lietuvis jis ar ne) turėtų žiūrėti kaip į potencialų klientą ir stengtis pasiūlyti jam kuo daugiau įvairesnio spektro pramogų, nes tik taip galima tikėtis padidinti lankytojų skaičių, o tuo pačiu ir taip reikalingas pajamas.

Naujoji Klubo Valdyba neabejotinai turės kažkaip spręsti šią problemą. Jei bendruomenė pritars, joje bus atstovaujama ir naujiesiems lietuviams. Tikėkimės, jog Klubas sugebės pasikeisti ir gal šie pokyčiai atves į jį ne vien naujai atvykusiuosius. Galbūt jam kokybiškai atsimainius, čia vis dažniau užsuks ir pokario emigrantų vaikai bei anūkai.

Petras Vegys

Izraelis remia Lietuvos integraciją į NATO ir ES

ELTA. Pirmojo oficialaus Izraelio Vyriausybės nario – infrastruktūros ministro Avigdor Liberman vizito metu buvo išreikšta Izraelio parama Lietuvos siekiams stojant į NATO bei narystei ES. Užsienio reikalų ministerijoje vykusiame svečio susitikime su užsienio reikalų viceministru Evaldu Ignatavičiumi aptarta Izraelio pozicija dėl konflikto Artimuosiuose Rytuose. Viceministras E.Ignatavičius supažindino Izraelio ministrą su Lietuvos integracijos į NATO procesu bei derybų eiga stojant į Europos Sąjungą.

Susitikimo metu didelis dėmesys buvo skirtas dvišalių ekonominių santykių plėtrai, aptarta sutarčių rengimo eiga, bendradarbiavimas tarptautinėse organizacijose. Šiais metais įsigaliojo bevizio režimo sutartis, inicijuotos derybos dėl laisvos prekybos sutarties sudarymo, užsimezgė bendradarbiavimas tarp Lietuvos krašto apsaugos ir Izraelio gynybos ministerijų.

Susitikime taip pat paminėtas geras įdirbis bendradarbiaujant kultūros ir švietimo srityse. Ministro vizitas – pirmasis po diplomatinių santykių užmezgimo 1992 m.

Vilnius - Londono parodoje

ELTA. Pasaulinėje turizmo parodoje, kuri buvo surengta Londone, nemažai dėmesio susilaukė ir Lietuvos sostinė Vilnius. Parodoje dalyvavo 160 šalių. Buvo pristatytos ne tik valstybinės turizmo organizacijos, turizmo agentūros, bet ir turizmo informacijos centrai, nacionaliniai parkai, muziejai, viešbučiai ir kitos su turizmu susijusios įmonės bei organizacijos.

Vilniaus miesto savivaldybės Turizmo skyriaus atstovai pristatė Lietuvos sostinės istorines ir kultūrines vertybes, naujausius turizmo išteklius bei jų plėtros perspektyvas. Parodos lankytojams buvo pateiktas naujausias reprezentacinis leidinys apie Lietuvos sostinę "Vilnius - Unforgettable Harmony and Charm" (Vilnius – nepamirštama harmonija ir žavesys), išleistas anglų, vokiečių ir lenkų kalbomis. Taip pat išdalinta daug kitų informacinių leidinių: "Vilnius Tourism Manual", "Exploring Vilnius", knygelių apie Nacionalinį ir Dailės muziejus, Nacionalinę filharmoniją, Operos ir baleto teatrą, Verkių ir Pavilnių regioninius parkus bei kt.

Su kelionių agentūromis, rengiančiomis turus po Baltijos šalis, aptartos galimybės išleisti naujų informacinių leidinių. Parodos metu buvo siekiama išsiaiškinti, kokia informacija apie Vilnių labiausiai domintų turizmo verslo atstovus. Remiantis sukauptais duomenimis, bus planuojama Vilniaus savivaldybės veikla ir turistinės literatūros leidyba.

Rasti nužudytieji Kiesūs

Po ilgo ieškojimo, policija rado ir atkasė pagrobtųjų kūnus. Tai – "Mažeikių naftos" gen. direktorius Gediminas Kiesus, iš Anglijos grįžęs jo sūnus Valdas ir vairuotojas Alfonsas Galminas. Suimti keli įtariamieji. (Informacijai kasdien gausėjant, plačiau pranešime sekančiame *MP* nr. Red.)

Rengiant apžvalgą naudotasi Lietuvos spauda, Elta ir Liet. grįžimo inf. centro biuleteniais.

BENDRUOMENĖS BARUOSE

Spaudos popietė

Sekmadienį, lapkričio 18 d., Sydnėjaus Lietuvių Klube įvyko "Spaudos Popietė" sujungusi net tris įvykius. Kaip iš anksto pranešta, pirmiausia buvo pravestas LB Spaudos Sąjungos (kuri yra oficialus "Mūsų Pastogės" leidėjas) narių metinis susirinkimas, po to buvo pasikalbėta laikraščio ir, bendrai, spaudos klausimais, o per visą popietę vietiniai kolekcionieriai buvo išstatę gausybę rinkinių, kuriuose dominavo miniatiūriniai objektai.

LB Spaudos Sąjungos metiniam susirinkimui pirmininkavo Vytautas Patašius, sekretoriavo dr. Vytautas Doniela. Savo metinį pranešimą pirmininkas pradėjo priminimu, jog per tą laiką amžinybėn iškeliavo keli nariai (Aleksandras Jakštas, Jonas Ramanauskas, Vaclovas Saudargas, Juozas Lapšys, Vytautas Neverauskas, Hansas Glazė), taip pat ir ilgametis įvykių kronikos apžvalgininkas bei bendradarbis melbourniškis Jurgis Rubas. Jie buvo pagerbti susikaupimo minute. Naujais nariais per tą laiką įsijungė Teodoras Rotcas, Ramūnas Tarvydas, Algis Šimkus.

Keitėsi "Mūsų Pastogės" redakcijos sąstatas. Dėl susidėjusių šeimos aplinkybių pasitraukė Rita Baltušytė-Ormsby (kuriai leidėjai nuoširdžiai dėkingi už techninį redakcinio darbo patobulinimą). Jos darbą keletui mėnesių laikinai perėmė Dita Svaldenytė, o dabar redaktore yra Dalia Donielienė (kuri ir anksčiau protarpiais pavaduodavo Bronių Žalį ir Ritą Baltušytę-Ormsby). Red. kolegijoje yra Antanas Laukaitis, Kęstutis Protas ir Vytenis Šliogeris. Tekstų rinkėjomis dirba Jadvyga Dambrauskienė ir Nijolė Bartkuvienė, o ekspediciją atlieka Nijolė Bučinskienė, padedama savo vyro Algio.

Pirmininkas Vytautas Patašius padėkojo gan gausiems laikraščio talkininkams. Tai – apžvalgininkai dr. Algis Kabaila, dr. Danius Kairaitis, dr. Vytautas Doniela, Anskis Reisgys, Vincas Bakaitis ir anksčiau rašęs dr. Saulius Varnas. Nuolatiniais įnašais laikraščio turinį praturtina Stasys Montvidas ir Alena Karazijienė, o taip pat skaitlingas būrys reporterių ir bendradarbių iš įvairiausių Australijos vietovių, kurie "Mūsų Pastogę" kaip tik ir padaro gan patikimu – ir istoriškai išliekančiu – lietuviškosios veiklos atspindžiu. Laikraščiui padeda ir platintojai: Feliksas Sodaitis (Melbourne), Juozas Gailius (Geelong), Renata Urmonienė ir Aug. Kubilius (Adelaide). Didelė padėka Leonui Milašui, kuris valdžios reikalaujamą finansinę reviziją atliko be užmokesčio.

Priėjęs prie finansinių reikalų, pirmininkas pirmiausia su dėkingumu prisiminė stambesnę paramą. Tai – $ 200 ir $ 400 iš Melb. Liet. Kat. Moterų D-jos, $500 iš p. E.Šilienės jos tėvų a.a. Julijos ir Tado Kesminų atminčiai, $450 iš "Talkos". Aukų mažesnėmis sumomis buvo gauta daug; jų neįmanoma išvardinti, bet jos yra nuolat skelbiamos "Mūsų Pastogėje". Į aukų svarbą pirmininkas atkreipė ypatingą dėmesį, nes nuolat tenka pabrėžti, jog prenumeratos mokestis padengia tik truputį daugiau negu pusę laikraščio leidimo išlaidų. Likutis surenkamas iš skelbimų, sveikinimų, užuojautų ir aukų iš susipratusių skaitytojų. Nežiūrint šių įplaukų, praeityje laikraščiui jau ne kartą grėsė galas – jį išgelbėdavo tik stambi anoniminė parama, vertinama tūkstančiais. Tad, bendrai, laikraščio finansinė padėtis nėra pavydėtina. (Detaliau, pajamos ir išlaidos yra išdėstytos finansinėje ataskaitoje, *MP* nr. 46).

Šiuo metu "Mūsų Pastogė" turi 837 prenumeratorius, iš kurių 799 yra Australijoje ir 38 užsienyje. Iš vietinių prenumeratorių 375 gyvena NSW, Viktorijoje – 202 ir t. t., o į Lietuvą siunčiama 19 egz.

Atėjus Valdybos rinkimų metui, buvo pranešta, kad papildomų kandidatų nėra, todėl naujai kadencijai buvo perrinkti Antanas Laukaitis ir Vytenis Šliogeris. Iš anksčiau liekantys Valdybos nariai yra Vytautas Patašius, Vytautas Doniela ir Kęstutis Protas. Pirmininkui paaiškinus, kad dėl kelionių kartais labai sumažėjant Valdybos narių skaičiui, yra patartina Valdybą praplėsti iki 6 narių. Susirinkimui pritarus, netrukus bus kooptuotas šeštas narys.

Baigus oficialiąją susirinkimo dalį, dalyviai dar pasidalino įvairiomis mintimis bei nuomonėmis. Į klausimą, ar *MP* redakcija gali priimti elektroniškai siunčiamus tekstus su lietuvišku raidynu, atsakyta, jog tai priklauso nuo siunčiančiojo ir gaunančiojo kompiuterių suderinimo. Kol kas įvairūs siuntėjai naudoja įvairias sistemas, todėl gaunami tekstai ne retai pilni "hieroglifų", iš kurių reikia atkurti lietuviškas raides, kartais net atspėti žodžius. Bet pati "Mūsų Pastogė" yra spausdinama lietuviškai beveik be jokių problemų. Laisvo pasikalbėjimo metu iškilo nuomonių skirtumo dėl apžvalgų turinio: vieniems atrodė, jog reikėtų talpinti daugiau kultūrinių žinių, kitiems – svarbiau atrodė politinės žinios.

Susirinkimas buvo užbaigtas "Mūsų Pastogės" loterijos traukimu. Penkis laiminguosius bilietus paeiliui traukė pati redaktorė Dalia Donielienė, Jadvyga Dambrauskienė, Aldona Stasiūnaitienė, Martina Reisgienė ir Irena Kalėdienė. Pirmininkas padėkojo sydnėjiškiui Juozui Červinui, kuris buvo paaukojęs daugelį fantų. (Laimingieji bilietai ir jų savininkai buvo paskelbti *MP* 47 numeryje).

Jadvyga ir Juozas Dambrauskai prie savo vazelių kolekcijos.

Kaip įprasta, ir šis LB Spaudos Sąjungos susirinkimas buvo sujungtas su platesnei publikai patraukliu renginiu. Šį kartą, Onutės Kapočienės, Aldonos Stasiūnaitienės ir Martinos Reisgienės dėka, buvo sumanyta narius bei gan gausius dalyvius sudominti ir pradžiuginti nauju kūrybos bei vaizduotės aspektu – surengti parodėlę iš rinkinių, kurie patys susideda iš nedidelių, net miniatiūrinių ojektų. Rezultatas buvo šaunus. Popietės dalyviai žiūrinėjo ir stebėjosi, kiek daug įvairiausių ir įvairiaspalvių dalykėlių galima surinkti pamėgus kurią nors temą – ir, žinoma, turint daug kantrybės, jau nekalbant apie piniginį "lengvabūdiškumą" (kaip išsireiškė viena rinkinio savininkė). Ši parodėlė išties parodė, kiek mūsuose glūdi meilės pamėgtam objektui, ir kaip turiningai šią meilę apipavidalina kūrybingumo potraukis. Tokių parodėlių reiktų surengti ir daugiau. Juk šį kartą iš pradžių organizacinis užmojis buvo palyginti kuklus – buvo galvota apie 6-7 stalus, o galų gale rinkinių buvo atsigabenta net 11. Spaudos Sąjungos Valdybos pirmininkas Vytautas Patašius rinkinių savininkams padėkojo itin nuoširdžiai, nes Popietės meninis aspektas puikiai papildė tą tautinį-informacinį darbą, kuris išlaiko ir pratęsia laikraščio egzistenciją vis sunkėjančiose finansinėse sąlygose. Parodėlėje dalyvavo (alfabetiškai): Jadvyga Burokienė (varlytės), Gražina Černiauskienė (šaukšteliai), Jadvyga Dambrauskienė (vazelės), Dalia Donielienė (dėžutės), Aldona Jablonskienė (lėlytės), Irena Kalėdienė (kaktusai), Onutė Kapočienė (grybai ir atvirukai), Jonas Lee (drambliukai), Martina Reisgienė (lėkštės), Aldona Stasiūnaitienė (grybai), Elė Stasiūnaitienė (meškiukai, šaukšteliai).

Vytautas Doniela

Kredito Draugijai "Talka" – 40 metų

Spalio 6 dieną įvyko Lietuvių Kooperatinės Kredito Draugijos "Talka" 40-tasis metinis narių susirinkimas. Tai ypač džiuginantis įvykis. "Talkos" Draugija jau sparčiai žengia į savo 41-uosius veiklos metus. Turbūt tai vienintelė visuomeninė mūsų organizacija, kuri be pertraukos tarnauja savo nariams, suteikia jiems paskolas geriausiomis salygomis ir už jų patikėtas investicijas moka dideles palūkanas.

Tačiau, o tai ypač svarbu, "Talkos" Draugija per tuos 40 metų iš gauto veiklos pelno net $260 000 perdavė įvairioms lietuviškoms organizacijoms Australijoj, tokiu būdu svariai paremdama jų veiklą.

"Talkos" Draugijos nariai metai iš metų džiaugiasi Kalėdų proga galėdami papigintom sąlygom persiųsti pinigines dovanas savo artimiesiems Lietuvoje.

Verta pabrėžti, kad "Talkos" Draugijos nariai per paskutinius 10 metų į Lietuvą iš viso persiuntė $9.7 milijonus dolerių. Pažymėtina, kad nė vienas doleris šių persiuntimų metu nėra dingęs. Bet buvo atvejų, kad kai kurie pervedimai truko ilgiau negu įprastos 5 dienos, o kai kurios perlaidos grįžo atgal dėl klaidingai suteiktų gavėjų duomenų.

Žvelgiant į pastarųjų 20 metų laikotarpį, tiesiog stebina "Talkos" Draugijos augimas:

Metai	Turtas	Paskolos $
1981	$ 3,619,032	$ 1,576,447
2001	$14,883,889	$11,927,516

O iš paskutinių 2000/2001 metų apyskaitos dar minėtini sekantys skaičiai: Pelnas po valstybės mokesčių – $82 000. Užlaikytas pelnas rezervui – jau $2.2 mln.

Lietuviškoms organizacijoms Australijoje buvo paskirstyta $9145.

Pažvelgus į "Talkos" Draugijos istoriją, norisi pagerbti tuos tikrai įžvalgius, toli numatančius melbourniškius visuomenininkus, kurie Draugiją įkūrė 1961 metais. Tai – p.p. F.Gružas, J.Šniras, I. Barkus, V. Bartuška ir J.Kalnėnas.

Šiais 2001 metais sveikiname ir džiaugiamės dabartinės "Talkos" Valdybos nariais, tai: p.p. V.J.Alekna, A.E.Liubinas, A.S.Balbata, R.Samsonas ir M.Simankevičius.

Mes, "Talkos" Draugijos nariai ir investuotojai, esame dėkingi darbuotojams, su kuriais palaikome tiesioginį ryšį, ir kurie mus aptarnauja. Tai:

Melbourne – D.Campbell, K.Strachan ir P.Jokubaitis. Adelaide – L.Gerulaitis, D.Kaminskas, R.Dunda ir E.Gudelis. Sydney – E.Kains, G.Strolytė, T.Rotcas.

Taigi, minint 40 metų sukaktį, sakome "Talkai" valio ir linkime dar daug daug metų sėkmingai mus aptarnauti finansiniuose reikaluose.

Vytenis Šliogeris

Padėka

"Mūsų Pastogės" popietę savo rinkiniais įspūdingai praturtino: Jadvyga Burokienė, Gražina Černiauskienė, Jadvyga Dambrauskienė, Dalia Donielienė, Aldona Jablonskienė, Aldona Kalėdienė, Onutė Kapočienė, Jonas Lee, Martina Reisgienė, Aldona Stasiūnaitienė, Elė Stasiūnaitienė. Nuoširdus ačiū už didelį sumanumą ir rūpestingumą. Dėkojame ir Onutei Kapočienei už žagarėlių paketukus, kurie įdomiai papildė laikraščio iždą.

LB Spaudos Sąjungos Valdyba

Dalis Spaudos Popietėje dalyvavusių kolekcionierių, iš kairės: Jadvyga Dambrauskienė, Dalia Donielienė, Gražina Černiauskienė, Martina Reisgienė, Jonas Lee, Aldona Jablonskienė, Irena Kalėdienė, Aldona Stasiūnaitienė, Elė Stasiūnaitienė.

Lietuva iš arti

Pagerbtas Juozo Zikaro atminimas

Ramutė Vaitiekūnaitė

Lietuvoje niūroką lapkričio savaitę gražiai nuspalvino renginiai, susitikimai, parodos, skirti talentingo menininko Juozo Zikaro jubiliejui. 1881-ųjų lapkritį atėjęs į pasaulį, Juozas Zikaras mirė taip pat lapkritį, teišgyvenęs šešiasdešimt trejus metus. Jo amžinojo poilsio vietą Petrašiūnų kapinių panteone ženklina vienas gražiausių jo kūrinių "Sielvartas". Šį lapkritį suėjo 120 metų nuo jo gimimo.

Šiemet Lietuvoje išleistas pašto ženklas su J.Zikaro skulptūra "Sielvartas".

Niekada skulptoriaus nemačiusi iš JAV specialiai į jubiliejinius renginius atvykusi marti Aldona Zikarienė prieš penkerius metus įsteigė Juozo Zikaro stipendiją ir kasmet ją įteikia jauniesiems skulptoriams, Kauno aukštesniosios meno mokyklos auklėtiniams. Šiemet laureatai prisistatė visuomenei surengdami parodą Vilniaus rotušėje įsikūrusiuose Menininkų namuose. Į parodos atidarymą atvykusi Aldona Zikarienė pati sveikino šiemet laureate tapusią Eveliną Paukštytę, sukūrusią dekoratyvinę kompoziciją "Pasaulio medis". Pagarbą menininkui, A.Zikarienei įkvėpė jos vyras Vainutis, dažnai pasakodavęs apie savo šeimos namus Kaune, jų tradicijas. Ten laiko paveikti daiktai yra atnaujinti, akylesniam lankytojui į akis kris ne tik senas telefono aparatas, kitos smulkmenos, bet ir jaunatvišką žavesį susigrąžinusi, senuosius namų šeimininkus menanti art deco stiliaus grindų danga. Iš seno, dar skulptoriaus sodinto sodo vaisių pagaminta vyno pagal šių namų receptūras. Tokiu tikrai būdavo vaišinami šių namų bičiuliai. Galbūt tokios smulkmenos praplečia laiko ribas, jubiliejinė data neatrodo tokia abstrakti sąvoka.

Skulptoriaus jubiliejui skirta paroda surengta Vilniuje. Ne, ne vien todėl, kad viskas vyksta sostinėje. Vilnius taip pat skulptoriui reikšmingas miestas: nors svarbiausius mokslus Juozas Zikaras ėjo tuometiniame Peterburge, piešimo mokyklą lankė Vilniuje (1904-1906), dalyvavo pirmojoje lietuvių dailininkų parodoje.

Pasakojama, kad studijuodamas Peterburge dailininkas, ieškodamas mergaitės, kuri jam pozuotų su lietuviškais tautiniais drabužiais, tokiu būdu surado būsimąją žmoną. Ji vėliau pakeitė ir diplominio darbo siužetą. Ne todėl, kad būtų turėjusi kokių valdingų savybių. Tiesiog jaunajam menininkui pasiūlytas mitologinis motyvas nekaitino kūrybinės vaizduotės, tuo tarpu kūdikį maitinančios žmonos vaizdas iškart pakeitė minčių seką, padiktavo formą.

Į Lietuvą sugrįžusi šeima Kaune apsigyveno ne iš karto, tačiau būtent laikinojoje jaunos valstybės sostinėje buvo sukurti brandžiausi skulptoriaus kūriniai. Juos apibūdindamas skulptorius Petras Aleksandravičius rašė: *"Impresionistiniai ir realistiniai jo kūriniai pasižymi lyrizmu, šiltu jausmu, laisva, drąsia turtinga lipdymo technika, tikru, dažnai psichologišku judesiu (...) Šiuose darbuose jauti stiprią talentingo meisterio ranką ir kūrybinę ugnį".*

Tačiau laikas ne visada buvo palankus kūrėjui, jo skulptūrų likimas buvo tikrai neeilinis. "Laisvės angelas", kurį skulptorius sukūrė 1921-aisiais, dar gyvendamas Panevėžyje ir skyręs šiam miestui, tik 1928-aisiais atidengtas Kaune, Lietuvai minint pirmąjį savo nepriklausomybės dešimtmetį. Karo muziejaus sodeliui Kaune J.Zikaras sukūrė J.Basanavičiaus, S.Daukanto, V.Kudirkos biustus, nuolat grįždavo prie jį jaudinusios knygnešystės temos.

Jau stalininiais laikais panteonas buvo suniokotas, grandines sutraukiusio angelo skulptūra, tiesa, buvo išsaugota M.K.Čiurlionio dailės muziejaus žmonių pastangomis, o pats paminklas sugriautas, sunaikintas panteonas, paminklas Žuvusiems už Tėvynę. Išimtis buvo padaryta tik vienam Juozo Zikaro kūriniui – "Knygnešiui". Mat prieš carizmą lietuviai galėjo kovoti, šį pasipriešinimą komunistinė ideologija toleravo, tačiau Lietuvos valstybingumo ženklų negalėjo būti.

Skulptoriaus dukra Alytė Zikaraitė yra pasakojusi, kad tėvas buvo tardytas 1944-ųjų rudenį, iš saugumo grįžęs nepaprastai prislėgtas, sugniuždytas. Neatgavęs dvasinės pusiausvyros jis mirė 1944 metų lapkričio 10 dieną.

Karas skausmingai išdraskė menininko šeimą. Jo sūnūs emigravo: Vainutis į Ameriką, o Teisutis – į Australiją. Nacionalinio M.K.Čiurlionio dailės muziejaus direktorius Osvaldas Daugelis, kalbėdamas

Juozo Zikaro skulptūra "Laisvė" ("Laisvės angelas").

minėjime, apgailestavo, kad šio menininko kūryba dėl istorinių aplinkybių yra tapusi kitos valstybės kultūros turtu. Mes galėsime su ja susipažinti tik reprodukcijų pavidalu.

Į lankytojams prieinamus Juozo Zikaro namus patartina ateiti ne tik tiems, kurie domisi meno istorija. Pagal Juozo Zikaro sukurtus projektus buvo nukaldintos lietuviškos monetos, į apyvartą išleistos 1925 ir 1936 m. Tik žmonės, vertinantieji savo šalies kultūrą, jos valstybingumo ženklus, galėjo tiek metų išsaugoti jų modelius ir liejimo formas. "K.d."

Koks pragyvenimo lygis?

Netrūksta ginčų apie Lietuvos gyventojų ekonominį lygį. Tokius atgarsius iš savo giminaičių ar draugų girdi ir išeiviai. Šį klausimą retkarčiais kels ir MP, išklausydama ekonomistus, žurnalistus, politikus. Šį kartą rašo Vilius Brazys (Vilnius). Red.

Vertinant pagal pragyvenimo lygio indeksus, Lietuva atsiduria tarp valstybių vidutiniokių. Maždaug du trečdaliai Lietuvos gyventojų nuolat skundžiasi gyvenimu ir vis pabrėžia, kad Lietuva yra bene nykiausia pasaulio skylė ar nesėkmių užutekis. Mūsų šalyje įsivyravo pesimizmas ir nusivylimas, kurį vis pakursto premjeras Algirdas Brazauskas, akcentuodamas, kad Lietuva atsidūrė visiškoje ekonominėje tamsoje.

Tiesa, esama ir priešingai matančių žmonių – užkietėjusių optimistų, kurie tikina, kad jau nemažai lietuvių suprato, jog Lietuvoje yra visko, ko reikia veikliam ir energingam žmogui. Svarbiausia, kad yra asmeninė ir ekonominė laisvė. Deja, visada atsiranda patologinių pesimistų, ne tik nieko padaryti nesugebančių, bet ir kitiems nervus gadinančių savo verkšlenimais bei atmušančių norą ko nors siekti ir pasiekti.

Na, o kaip yra iš tikrųjų, su kokiomis valstybėmis Lietuvą, vertinant objektyviai, būtų galima lyginti. Išyrinėjus visų valstybių gyvenimo lygio indeksus matyti, kad Lietuvos gyvenimo indeksas palyginti neblogas. Lietuvoje yra gana aukšto lygio švietimo, sveikatos bei socialinės apsaugos sistemos, ir gyventojų pajamos nemažos. Lietuviai yra palyginti sveiki, ilgai gyvena, yra išsilavinę. Lietuvoje, nors ir labai iš lėto, mažėja skurdas, maždaug du trečdaliai mūsų šalies gyventojų save priskiria vidutiniokams.

Pasaulio bankas pagal ekonominę galią valstybes yra suskirstęs į keturias grupes: ekonomiškai stiprios šalys (kuriose vieno gyventojo vidutinės metinės pajamos yra ne mažesnės nei 9 656 JAV doleriai); aukštesnio nei vidutinio lygio šalys (kurių vieno gyventojo pajamos yra 3 126 - 9 655 JAV doleriai); žemesnio negu vidutinio lygio šalys (kurių vieno gyventojo pajamos yra 786 - 3 125 JAV doleriai) ir atsilikusios šalys (kurių vidutinės metinės vieno gyventojo pajamos yra mažesnės nei 785 JAV doleriai). Oficialiais duomenimis, Lietuvoje vidutinis mėnesio darbo užmokestis yra 1 137 Lt, taigi per metus susidaro daugiau nei 3 400 JAV dolerių, atskaičius mokesčius – 2 500 JAV dolerių. Taigi, pagal Pasaulio banko skirstymą, Lietuva svyruoja tarp aukštesnio negu vidutinio ir žemesnio negu vidutinio lygio šalių. Kitaip tariant, dauguma didžiųjų Lietuvos miestų gyventojų nelabai skiriasi nuo aukštesnio negu vidutinio lygio šalių gyventojų, o Lietuvos provincijos žmonės gyvena panašiai kaip žemesnio negu vidutinio lygio šalių gyventojai. Tačiau Lietuva tikrai nepriskirtina prie atsilikusių šalių. Ir iš tikrųjų, objektyviai vertinant, Lietuvoje iš bado tikriausiai dar niekas nenumirė, o štai nuo persivalgymo sukeltų ligų kasdien miršta po kelis žmones.

Pateiksime šiek tiek įdomios statistikos: pasaulyje nuolat badauja ar nepakankamai maitinasi apie milijardas žmonių. Beveik pusė jų – vaikai. Kasmet badu miršta 50 mln. žmonių. Kas dvi sekundes badu miršta vaikas. Lietuvoje panašių problemų nėra – galbūt mes savo problemas pernelyg sureikšminame?

Beje, pasaulyje yra didžiulė turtinė nelygybė. Iš Žemėje gyvenančių 6 mlrd. žmonių tik menkutė jų dalis – 400 turtingiausiųjų (milijardierių) – valdo tiek turto, kiek jo turi 2.3 mlrd. neturtingiausių žmonių.

Šia prasme, panašumo yra ir Lietuvoje, nes kai kurie žmonės sugebėjo sukaupti turtą, kurio vertė – dešimtys ar šimtai milijonų litų. Nors dar ne milijardai. Bet ar Lietuva, skurdo atžvilgiu, prilygsta kai kuriems Afrikos ir Azijos kraštams? ❑

Rašytojui Vilnius - neigiamai spalvingas

Praėjusią savaitę JAV nacionalinį knygos apdovanojimą ("National Book Award") gavo Jonathan Franzen'o romanas "The Corrections" ("Pataisos").

J.Franzen'o romano vieno skyriaus veiksmas plėtojasi ir Lietuvoje. Lietuviams šis vaizdas turbūt nepatiks. Romane pavaizduoti Lietuvos sukčiai, tačiau modernūs. JAV žurnalas "The New York Review of Books" rašo, kad amerikiečių šeimos istoriją pateikiančiame romane pasakojama, kaip vienas šios šeimos narys atvyko į Vilnių padėti pažįstamam buvusiam viceministrui (kuriam suteikiama fiktyvi pavardė Gitanas Misevičius) sukurti tinklalapį "Lithuania.com", skirtą vilioti pinigus iš patiklių amerikiečių investuotojų. Šiame tinklalapyje siūloma įsigyti vilą Palangoje, privilegiją statyti automobilį Vilniaus senamiestyje bei teisę, kad be eilės būtų atlikta akies ragenos persodinimo operacija Antakalnio ligoninėje.

Pasak žurnalo, J.Franzen taip pat vaizduoja, kad Lietuvoje vyrauja "pažengęs neotechnofeodalizmas", šalies ekonomika yra apimta nuolatinės krizės, nes amerikiečių investuotojai dėl pasaulinės ekonomikos griūties pasitraukė iš Lietuvos. Viename knygos skyriuje rašoma, kad Vilniuje nuolat stinga anglių ir elektros, šaudoma iš pravažiuojančių automobilių, o iš bado vilniečiai valgo arklieną.

New York'e leidžiamas internetinis laikraštis "Smartertimes. com" cituoja pasibaisėjusią New York'o lietuvių bendruomenės vadovę Giedrę Kumpikas, kuri teigia negirdėjusi, kad kas nors Lietuvoje valgytų arklieną. Bestselerį išleidusios žymios leidyklos "Farrar, Straus and Giroux" atstovas Peter Miller teisinosi, teigdamas, kad autorius atsitiktinai išsirinko vieną iš Rytų Europos valstybių, o Lietuvos įvaizdis knygoje tėra jo vaizduotės vaisius.

Vis dėlto ambasadorius V.Ušackas J.Franzen'ui parašė laišką, sakydamas, kad nors romanas – tik grožinis kūrinys, skaitytojų akyse jis gali sukurti iškreiptą Lietuvos vaizdą. V. Ušackas pasiūlė JAV rašytojui geriau susipažinti su Lietuva: *"Norėčiau pakviesti jus aplankyti Lietuvą bei susipažinti su jos gamta, žmonėmis ir įsitikinti, jog mūsų tautos turi daug ką bendra".*

Kaip ten bebūtų dėl Lietuvos vaizdavimo, literatūrinės savybės pakėlė "The Corrections" į bestselerių lygį, o tuomi išgarsino ir patį autorių. To jis dar nebuvo pasiekęs su savo pirmąja knyga "The Twenty-Seventh City". Dabar Jonathan Franzen bei jo knyga yra plačiai minimi ir Australijos spaudoje, pabrėžiant, jog autorius gavo "National Book Award".

Knyga gaunama vietiniuose knygynuose (kaina apie $30). **BNS, *MP* inf.**

Prisiminkime ir savisaugos karius!

Lapkričio 25 d. Melbourno ramovėnų surengtame Kariuomenės Šventės minėjime paskaitą skaitė sydnėjiškis Teodoras J. Rotcas. Savo tema jis pasirinko šiandien dažnai pamirštamus savisaugos batalionus. Čia spausdiname ištraukas, kuriose prelegentas iškelia 7-tojo bataliono kovos kelią. ***Red.***

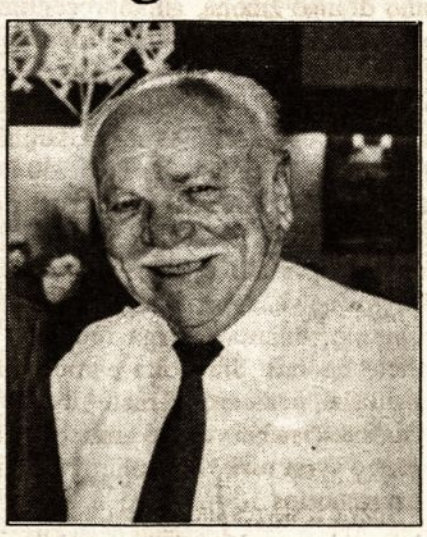

Teodoras J. Rotcas

Į savisaugos batalionus pakviesti, savanoriais stojo jaunesnio amžiaus vyrai, nors pagrindą šiems batalionams sudarė kariai iš buvusios sovietų armijos 184-sios ir 179-sios lietuvių šaulių divizijų, karo pradžioje dislokuotų Varėnos ir Pabradės poligonuose. Juos galbūt galima pavadinti pseudo-savanoriais ar priverstiniais savanoriais, nes pasirinkimas jiems buvo menkas: arba karo belaisvių stovykla, arba naujai kuriami daliniai.

Pačioje pradžioje šie batalionai buvo numatyti tiktai veiklai Lietuvos teritorijoje. Atrodė, kad viskas eina teigiama linkme, bet, frontui pasislinkus toliau į rytus, vietinė naujųjų okupantų vokiečių valdžia pasikeitė iš karinės į civilinę, tiksliau į politinę. Lietuva pateko politinės policijos įtakon. Čia ir pasikeitė savisaugos batalionų pobūdis. Jau 1942 metais iš Kauno apygardos vienuolikos savisaugos batalionų net septyni buvo išsiųsti už Lietuvos ribų. Tai 5-asis, 7-asis, 8-asis, 11-asis, 12-asis, 13-asis ir 256-asis. Dauguma jų buvo paskirti užfrontės veiksmams, kaip kelių apsaugai, kovai su vietiniais partizanais, belaisvių stovyklų ir strateginių objektų apsaugai. Deja, pavyzdžiui, 12-asis batalionas Baltarusijoje (nors ir nepilno sąstato) pateko politinės policijos jurisprudencijon ir buvo panaudotas ne karinio pobūdžio tikslams. Gaila, kad tikslesnių žinių apie šio dalinio veiklą, išskyrus pokarinius propogandinius teiginius, nebegalima susekti.

Į rytus išsiųsti ir užfrontės veiklai numatyti lietuvių batalionai, ypač 5-asis ir 7-asis, visgi pateko į karo audros verpetus. Štai 5-asis atsidūrė prie Ilmenio ežero, o 7-asis nuo Ukrainos iki pat Stalingrado. Pastarasis yra daugiausiai pasižymėjęs, netgi tapęs legendariniu lietuvišku daliniu rytų fronte. Trumpai apsistosiu ties šiuo batalionu.

7-asis lietuvių savisaugos batalionas, įkurtas Vilniuje, jau 1941 metų lapkritį buvo išsiųstas už Lietuvos ribų – į Ukrainą. Jo veiksmų ribose buvo apsauga strateginio kelio "Pereinamasis kelias IV" (Durchgangstrasse IV). Tai dažnai vietos partizanų puolamas kelias. Savo padėtimi 7-asis batalionas, tuo metu vadovaujamas kapitono Jono Semaškos, priklausė generolo feldmaršalo Friedrich Paulus garsiajai 6-tai armijai ir taip 1943 metų pradžioje pakliuvo į Stalingrado apsuptį, kur kovėsi pirmose linijose.

Specialiai paminiu šį batalioną todėl, kad jis išgarsėjo savo legendariniu žygdarbiu. Žiūrint bet kokiu atveju mirčiai į akis – ar tai fronte, ar nepakeliamoje nelaisvėje, nes kaip lietuviai jie negalėjo tikėtis bolševikų pasigailėjimo – jų laukė tiktai "atpildas prie sienos". Kapitonas J. Semaška kreipėsi ir gavo leidimą iš 6-tosios armijos štabo viršininko generolo leitenanto Arthur Schmidt bandyti prasimušti iš apsupimo katilo. Tai jam, pralaužus net tris apsupimo žiedus, pasisekė, ir batalionas laimingai pasiekė "Stepių Perkūno" generolo feldmaršalo Erich von Manstein dalinius. Už narsumą ir sumanumą išvedant batalioną iš Stalingrado "pragaro" Semaška buvo pakeltas į majorus ir apdovanotas Geležiniu Kryžiumi. Tik frontininkai gali pilnai suprasti, ką toks apdovanojimas reiškia – rytų fronte buvo daug lengviau gauti "medinį kryžių" negu Geležinį. (Semaškos likimas – kaip ir daugelio kitų mūsų didvyrių. 7-tas batalionas buvo performuotas ir su Semaška priekyje tapo 13-uoju batalionu, kuris karo pabaigos sulaukė Kuršo apsupime. Pats Semaška, perėjęs frontą prisijungė prie Lietuvos Laisvės Armijos, vadovavo partizanų "Šatrijos" rinktinei – žinomas kaip Majoras Liepa. 1945 metų rugsėjo mėnesį jis išrenkamas "Žemaičių Legiono" vadu, o 1946 metų balandžio 15 dieną išdavikų ir parsidavėlių dėka pakliuvo į okupantų rankas ir tų pačių metų gruodžio 18 dieną nužudytas Tuskulėnų dvaro teritorijoje prie Vilniaus).

Jono Semaškos darbai tėvynės labui nebuvo užmiršti ir šių dienų Lietuvoje. 1998 gegužės 22 dieną jis Prezidento Valdo Adamkaus dekretu pakeliamas (po mirties) į pulkininko laipsnį, o tų pačių metų lapkričio 23 dieną apdovanojamas Vyčio Kryžiaus ordinu.

Kad lietuviai, pakliuvę į pirmąsias fronto linijas, atliko savo, kaip kario, pareigas be priekaištų, liudija daugybė apdovanojimų, o ypač krinta į akis vieno aukšto vokiečių kariuomenės karininko mūsų karių apibūdinimas: *"Rytų fronte mačiau metant ginklus ir bėgant italų, ispanų, Balkanų tautų karius, bet aš nemačiau ir negirdėjau, kad iš mūšio lauko būtų bėgę lietuviai kariai. Nežinau jokios kitos tautos, kurioj šios vertingiausios žmonių giminės savybės būtų išsivysčiusios tokiam aukštam lygyje kaip lietuvių tautoj".*

Tuoj po karo, ir dar dešimtimis metų vėliau, savisaugos batalionų kariai buvo nuožmiai šmeižiami, apšaukiami kolaborantais, žydšaudžiais ir net tėvynės išdavikais. Nebuvo kas juos užstoja, nebuvo kam "tų visokių rėksnių burnas uždaryti". Be reikalo jie turėjo pernešti niekuo nepagrįstus kaltinimus, kentėti neužtarnautus dvasinius skausmus. Jau atėjo pats laikas žvelgti į juos su pasididžiavimu, nes jie buvo kariai – tėvynės gynėjai, pasiryžėliai aukoti ant tėvynės aukuro viską kas yra brangu, o brangiausią – tai savo gyvybę!

Teodoras J. Rotcas

IŠ REDAKCIJOS PAŠTO

Gerb. Redaktore,

MP 45 numeryje mano straipsnelyje: "Ar esame ekonominiai emigrantai?", padaryta klaida, kurią norėčiau, kad atitaisytumėte, nes autorės dr. Arūnės Arbušauskaitės knygos pavadinimas neteisingas: vietoje "Lietuvos okupantai", turi būti "Lietuvos optantai", t.y. nuo žodžio "option" – pasirinkimas, kuris buvo leistas, Klaipėdos kraštą užėmus naciams, lietuviams pasirinkti pilietybę: pasilikti Lietuvos ar priimti Vokietijos. Žmonės, kurie pasiliko Lietuvos piliečiais ir neišvyko gyventi į Lietuvą, buvo pavadinti "optantais", t.y. pasirinkę likti Lietuvos piliečiais.

Viktoras Baltutis

Ačiū už pataisą ir paaiškinimą. ***Red.***

Gerb. Redaktore,

MP 45 numeryje perskaičius Antano Laukaičio pasikalbėjimą su lietuviškai kalbančiu libaniečiu daktaru, man kilo tokia mintis: kai dabar toks didelis skaičius libaniečių studijuoja laisvoje Lietuvoje kartu su gražiom lietuvaitėm, tai gal neužilgo ir arabų krašte išdygs dar viena užsienio lietuvių bendruomenė?

Su pagarba **Ron Česna**

Gerb. Redaktore,

MP nr. 44, 7 puslapyje tilpusiame dr. Liudos Apinytės-Popenhagen reportaže apie Baltų Studijų konferenciją, įsivėlė netikslumų perduodant mano paskaitos turinį. Kadangi tai liečia patį vokiečių rašytoją Johannes Bobrowski, patikslinu šitaip:

"Dr. Kristina Brazaitis iš Melbourno pristatė vokiečių rašytojo Johannes Bobrowski'o Kristijono Donelaičio poemos "Metai" interpretaciją.

Viename savo romanų, "Lietuviškuose Fortepijonuose", Bobrowski kūrybiškai pasinaudoja Donelaičiu parodyti įtemptus vokiečių-lietuvių santykius hitlerinėje Vokietijoje. Tačiau Donelaičio interpretaciją reikia suprasti *cum magno grano salis* Bobrowski'o pasaulėžiūros rėmuose. Norėdamas pristatyti idealizuotą būrų (*lietuvininkų*) vaizdą, Bobrowski savotiškai interpretuoja paties Donelaičio intenciją.

Ši interpretacija gal iš tikrųjų buvo kiek paveikta tuometinių literatūrinių – itin socialistinio realizmo – srovių. Tačiau jo stilius jokiu būdu neprileidžia vienašališko supratimo: Bobrowski gilus kaip vanduo, lengvas kaip plunksna, ir visada lieka esoteriškas ir nelengvai suprantamas."

Kristina Česnaitė-Brazaitis

Gerb. Redaktore,

Valdovų rūmų atstatymas, kuris sukėlė plačius ginčus Lietuvoje, sujudino ir Australijos lietuvius. Vieni – už, kiti – prieš, kartais net su giliu įsitikinimu. Kad nebūtų pradėta kalbėti ar daryti nutarimus už visus Australijos lietuvius, būtų labai įdomu pravesti kokią nors nuomonių apklausą.

Labai paprastu būdu apklausas daro TV stotys: reikia tik paskambinti tam tikrais telefono numeriais. Dėl Valdovų rūmų šitaip galėtume padaryti ir mes: nustatytomis dienomis skambinti, sakysim, Apylinkės Valdybos ar Klubo, ar kitu telefonu, pasisakant "už" ar "prieš". Patys žinotume, kaip galvojame, o kartu tai būtų naujovė, net intriguojanti naujovė, mūsų gyvenime.

J.P.

Gerb. Redaktore,

MP 45 numeryje ALFAS Valdybos atsiųstoje užuojautoje per neapsižiūrėjimą buvo padaryta klaida. Užuojautos dalis turėjo būti: "...dukroms Teresei ir Angelei..." Dėl padarytos klaidos nuoširdžiai atsiprašome.

ALFAS Valdyba

Pijušo Dulkelės nuotykiai

Nors naktis su mėnesiena,
Pijus sėdi vienui vienas.
Griebęs knygą nuo lentynos,
Gilina žinių lobyną:
Apie žvaigždes, meteorus,
Ko tas telefonas nori?

Pijušėlis netikėtai,
Labai aiškiai iš ragelio,
Girdi balsą savo tėčio: –
"Būk pasveikintas sūneli,
Kiek gi laiko jau praėjo,
Kai aš iš tavęs girdėjau?"

Dulkei tėvo balsas gaudžia
(Obuolį Adomo spaudžia):
"Sūnau, laukiu – atvažiuoki,
Į gimtinę per Kalėdas,
Džiaugsimės – neaimanuosim,
Prie Kūčių abu susėdę!"

Pijus Lietuvon važiuoja,
Tėvui dovanas pakuoja:
Vinys, plaktukai, pižamos,
Batų poros ir salami;
Daug dar kitko čia privaręs,
Lagamino neuždaro...

Stasio Montvido eilės ir piešiniai

Kas - kur - kaip?

Antanas Laukaitis

Australijos konsulo Lietuvoje patarimai

Jau kelinti metai Vilniuje Australiją atstovauja garbės konsulas Salvatore Antonio Meschino. Italų kilmės Salvatore Antonio jaunystėje gyveno ir mokėsi Australijoje. Lietuvoje susipažinęs su lietuvaite, ją vedė. Turi sėkmingą biznį. Buvo pakviestas dirbti Australijos garbės konsulu. Jis daug padeda į Australiją vykstantiems ir Lietuvą lankantiems mūsų tautiečiams. Susipažinau su juo, kai jis savo rezidencijoj prieš porą metų priėmė mūsų dainininkus, šokėjus ir keletą buvusių sportininkų.

Be savo biznio ir diplomatinio darbo jis jau seniai domisi etiketo reikalavimais. Apie tai jis rašė ir spaudoje. Jaunystėje Italijoje jis gyveno šalia markizės Costanzos Malaspinas. Markizė labai mėgo jaunąjį savo kaimyną ir daug jam pasakodavo apie aristokratų gyvenimą. Jis nepamiršo malonios aristokratės patarimų. Vėliau jis pats domėjosi etiketo dalykais, skaitė įvairią literatūrą. Labai įdomus ir geras Italijoje išleistas etiketo vadovėlis. Jį išleido 25 metus Italijos parlamente dirbęs protokolo vedėju A.Consentino. Konsulas nusišypsodamas pasakė, kad Lietuvoje pakritikavus

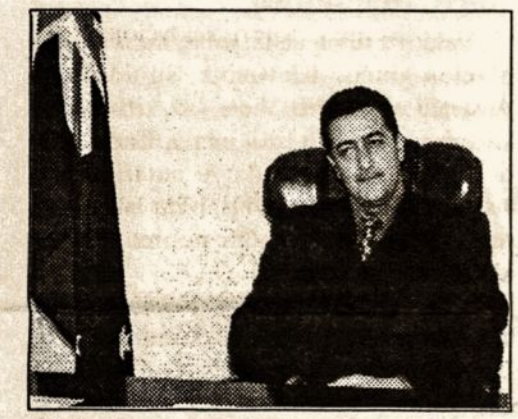

Australijos garbės konsulas Vilniuje Salvatore Antonio Meschino.

ką nors dėl blogo apsirengimo ar netinkamo elgesio, net su pajuoka pasakoma, kad tai tik "ponų išmislas". Konsulo patarimai vyrams: vyrai, dėvėdami kostiumą turi dėvėti ilgas iki kelių kojines, nes labai negražu ir neestetiška, kai sėdint matosi nuogos kojos. Visus mažus daiktus – piniginę, raktus, telefoną, užrašų knygelę ir kita laikyti kišenėje. Jokiu būdu prie kostiumo negalima pasiimti rankinės. Prie kostiumo negalima vilkėti marškinių su trumpomis rankovėmis, taip pat negalima dėvėti lengvų vasarinių batų. Įdomu tai, kad diplomatas sako, jog nusiėmus kaklaraištį būtinai jį atrišti ir pakabinti jau atrištą.

Negalima puoštis tos pačios spalvos kaklaraiščiu kaip kostiumas ir tos pat spalvos fantazija. Prie geros aprangos visai netinka ir kaklaraiščio segtukas.

Oficialiuose renginiuose švarkas yra neatsegamas. Negalima po marškiniais vilkėti apatinių marškinių. Tinka tik marškinėliai su trumpomis rankovėmis ar be jų. Oficialiuose priėmimuose vilkima tik juodais ar tamsiai mėlynais smokingais arba kostiumais. Spalvoti netinka.

Prie kostiumo dėvimi juodi ar rudi batai turi būti suvarstomi (ne mokasiniško stiliaus). Tamsiai pilkas kostiumas (neturint juodo) gali tikti visur ir dieną, ir vakare.

Atgavus Nepriklausomybę, dažnai Lietuvos valdžios vyrai bei diplomatai, ypač užsienyje, padarydavo daug etiketo klaidų (kartais tapdami pajuokos objektais). Sovietinis gyvenimo būdas ir etika netiko Vakarams. Tačiau laikas daro savo. Ne tik moterys, kurios vakarietišką gyvenimo stilių pajuto greičiau, bet ir vyrai, ypač jaunimas, taip greitai pasikeitė, kad gėdos daugiau nedaro. Nežinau, ar greitai lietuviai, ne diplomatai ir ne oficialūs valdžios vyrai, reprezentuoją valstybę, pripras ir rengsis pagal tarptautinio etiketo taisykles, tačiau žinoti jas reikia.

Vedybos vyrams duoda stiprumo

Būdamas dabar viengungis ir visuomet smarkiai palaikydamas vyrus, ypač prieš moterų puolimus, dažnai net smarkokai su jomis susiginčiju. Sydnėjuje gerai žinomo mano draugo žmona, šimtaprocentiniai kovodama už moterų teises, man davė straipsnio iškarpą "How marriage keeps you alive and well". Anglijos valstybinis statistikos departamentas per paskutinius 30 metų stebėjo daugiau kaip 250 000 vyrų ir rado: viengungiai vyrai turi daugiau galimybių mirti anksčiau negu vedę. Viengungiai vidutinio amžiaus vyrai, visą laiką gyvenę vieni, turi daugiau sveikatos problemų, dažniau serga reumato ir diabeto ligomis. Statistika parodė, kad viengungiai, peržengę 45 metų ribą, 23% miršta anksčiau nei vedę to amžiaus vyrai. Išsiskyrę vyrai turi 31% galimybių mirti per pirmuosius 10 metų po skyrybų , o našliai 20% miršta anksčiau negu kiti.

Šių statistikos tyrimų vadovė anglė Angela Donkin pasakė, kad vedę žmonės turi daugiau galimybių išsaugoti sveikatą, nes jie turi geresnes finansines ir materialines sąlygas, socialiai jie yra daugiau remiami. Šeimoje jie gyvena sveikesnį gyvenimą. Emocinis ir fizinis vedusių vyrų gyvenimas yra daug geresnis, jie geriau prižiūrimi, ypač ligos atveju.

Taigi, mieli mano draugai viengungiai, rimtai pagalvokite ir... kol dar yra laiko, nesnauskite. Lietuvoje, kaip sako statistika yra daugiau moterų negu vyrų ir jos tokios gražios. O aš gal daugiau su savo draugo žmona ir kitomis moterimis tuo klausimu nesiginčysiu.

Premija už Grūto parką

MP nr. 46 dr. Genovaitė Kazokienė labai gražiai ir vaizdžiai aprašė Lietuvoje prie Druskininkų esantį Grūto parką. Dėl šio parko lietuviai gan nemažai ginčijosi. Ginčų užteko ir Australijoje. Aš pats lankiausi vasarą šiame istoriniame parke – muziejuje ir tikrai buvau sužavėtas. Linkiu visiems besilankantiems Lietuvoje jį pamatyti.

Už šį parką jo savininkas Viliumas Malinauskas buvo apdovanotas Nobelio taikos premija, žinoma ne tikra, o alternatyviu JAV Harvardo universiteto apdovanojimu, kuris V. Malinauskui buvo įteiktas Bostone. Apdovanojimo metu jumoristinio mokslinio žurnalo redaktorius M.Abrahams sakė, kad juo yra apdovanojami žmonės už geriausius darbus savo srityje. Šią premiją gavo Grūto parko įkūrėjas, kuris iškilmių metu buvo pristatytas kaip buvęs imtynių čempionas, dabar vadinamas "grybų karaliumi". Jis sugebėjo surinkti sovietinių skulptūrų, sovietmečio spaudos ir propogandos, rimtų Lietuvos gyventojų trėmimo dokumentų ir vaizdų, tuo padarydamas šį parką istoriniu muziejumi. Kaip sakė V. Malinauskas, jo darbas šiame parke dar nėra baigtas ir bus plečiamas toliau.

Audra sutrukdė linksmintis

Lapkričio 18-tos sekmadienį gražus būrys naujųjų Sydnėjaus lietuvių susirinko parke, prie Georges upės pasibūti, pažuvauti ir po sunkių savaitės darbų pasilinksminti bei atsigauti. Upėje jie mėgino sužvejoti ungurių. Gaila, bet nepavyko. Draugiški tinklinio ir naujo lietuviško, panašaus į tinklinį, "bulvės" žaidimo bandymai sekmadienio nuotaiką padarė linksmą ir jaukią. O čia pat didysis kepėjas Romas Vasiliauskas, savo paruoštus šašlykus jau kepė ant žarijų. Pradžioje oras buvo gražus, nors ir su keliais lietaus lašais. Tačiau tai netrukdė draugiškiems žaidimams, o kepsnių kvapai, šaltas alutis ir graži lietuviška muzika, atrodo, padarė tikrą šventišką nuotaiką. Tik staiga per penkias minutes pakilo tokia audra, kad ir aš, senas Australijos gyventojas, dar nebuvau anksčiau tokios matęs. Šalia nulūžo du didžiuliai medžiai, o mes visi, buvę linksmi iškylautojai, čiupę visus daiktus, visi šlapi šiaip taip sunešėme į netoli esančius automobilius. Nemažą skaičių butelių audra sudaužė.

Šią iškylą ir kitus naujųjų ateivių subuvimus organizuoja pilnas energijos ir daug naujų idėjų turintis inžinierius Gintaras Janulevičius, padedamas savo studentės žmonos Ritos ir žinomo Lietuvos krepšininkoTomo Pačėsos mamos Alvydos. Po audros tolimesnis šašlykų kepimas ir poaudrinis atsigavimas vyko jų gyvenamame kieme. Organizatoriai tikisi, kad kitą kartą susirinks dar daugiau naujųjų ateivių. Žinoma, ir senieji tautiečiai yra visuomet mielai laukiami. ❑

Alė Liubinienė

Avietė ir likęs gyvenimas

Tęsinys, pradžia *MP* Nr. 1-46

Mūsų maisto normos vis mažėjo, o mano penkiolikos metų amžiaus apetitas vis didėjo. Daug kartų svajodavau, kaip būtų gera, jeigu galėčiau prisivalgyti iki soties.

Slėpdama nuo mūsų, mama iš maisto davinių mėgino sutaupyti kavą ir šokoladą, kad vėliau galėtų su vokiečiais pasikeisti į šviežius vaisius ar daržoves, kurių mums, augantiems vaikams, labai trūko. Ji visada sugalvodavo, kaip mus pasotinti. Blomberg'as dabar priklausė anglų zonai, o mūsų pabėgėlių reikalus tvarkė IRO (Tarptautinė Pabėgėlių Organizacija).

Kiekvieną kartą einant pas ūkininkus, mama kartu su savim kaip vertėją vedėsi mane. Kava ir šokoladas tarp vokiečių turėjo didelę paklausą. Todėl vasaros metu nebuvo sunku išmainyti šokoladą ar kavą į pomidorus, agurkus ar obuolius. Žiemą gaudavome svogūnų, burokėlių, morkų ir net parsinešdavome kiaušinių.

Tos išvykos man labai patiko. Kartais eidavom pėsčiomis per laukus, o kartais važiuodavom traukiniu į sekantį kaimą. Atsitikdavo ir taip, kad ūkininkė, atpjovus duonos riekę ir aptepus su taukais, įbrukdavo man už dyką. Kitais atvejais gaudavau net ir obuolį pakramtyti. "Danke schoen... Danke schoen..." – kąsdama jį, aš visuomet padėkodavau.

Bet buvo ir tokių atvejų, kad ūkininko žmona užsiundydavo ant mūsų šunis.

Vieną dieną tėvas grįžo namo labai laimingas. "Klausykit visi. Mūsų kumelė, Bėrė, apsikumeliavo.""Negi dabar turim tris arklius? Aš bėgsiu pasižiūrėti..." – nekantravau iš žingeidumo."Kumeliukas dar tik gimė. Daug laiko prabėgs, kol jis užaugs. Nėra ko tau čia dabar šokinėti."

Tėvas dar nebaigė sakyti, kai aš pasileidau lėkti gatve pas jį. Arklių tvartas buvo kitoje miestelio pusėje ir, kol jį pasiekiau, taip uždusau, kad vos galėjau kvapą atgauti.

Kai įėjau į tvartą, mane pasveikino didelės, juodos akys. Mažasis kumeliukas, svirduliuodamas ant ilgų kojų, stovėjo prisiglaudęs prie savo motinos. Viduryje kaktos jis turėjo baltą žvaigždę, kuri buvo lygiai tokia pati, kaip ir jo motinos Bėrės.

"Tavo vardas nuo dabar bus Žvaigždė. Koks tu būsi gražus arklys kai užaugsi," – kalbinau jį, glostydama dar drėgną kailį.

Praėjo keli mėnesiai. Aš vis daugiau ir daugiau prie jo prisirišau. Kumeliuko kojos dabar buvo tiesios ir stiprios. Jis su įniršimu čiulpė savo motinos pieną, o Bėrė, atsigręžus palaižydavo jo pūkuotą kailį. Atėjus į tvartą, aš visada jį iššukuodavau. Kartais jis mėgindavo pasekti mane namo, bet kai jam neleisdavau, grįždamas atgal pas savo motiną mėtė užpakalines kojas į viršų.

Vieną vėlyvą popietę mane pasišaukė tėvai. "Ale, mes ilgiau nebegalime laikyti kumeliuko. Mudu nutarėme jį atiduoti doram vokiečių ūkininkui, kuris jį galės geriau prižiūrėti negu mes," – prabilo pirmas tėvas. "Mums taip pat reikia mėsos, jus vaikus sočiai pamaitinti," – susirūpinus pridėjo mama.

Galvoje pradėjo maišytis įvairios mintys: mano brangus kumeliukas paskerstas mėsai? "O ne, ne... Nežudykit jo... Geriau atiduokit Žvaigždę tam dorajam ūkininkui," – maldavau, nusitvėrus už tėvo rankos. "Ale, mes nesakėm, kad jį paskersim, o tik mėginom tau paaiškinti, kad tas ūkininkas mums pažadėjo kumeliuką iškeisti į kiaulės mėsą," – nuramino mane mama. Man gėlė širdį, kad turėsiu atsisveikinti su savo arkliuku, bet buvau pakankamai subrendus suprasti, kad mūsų augančiai, nedavalgiusiai šeimai reikėjo stipresnio maisto.

Sekantį vakarą mane pasišaukė tėvas. "Po vakarienės tau reikės nueiti pas ūkininką, kuriam atiduodam mūsų Žvaigždę. Ten jis turės paruoštą tau "Handwagen" su kiaulės mėsa, kurį gausi partempti namo," – nuosekliai išaiškino jis man.

Kai ten nuėjau, vežimėlis jau laukė. Jis buvo pilnas prikrautas malkų ir šakų, po kuriomis gulėjo paslėpta mėsa.

Artimiausias kelias sugrįžti buvo pro policijos stotį ir komendanto įstaigą, ir taip nieko nepagalvojus, aš pasileidau tuo keliu. Pravažiuojant policijos stotį, susitikau policininką. "Guten Abend," – pamojavau jam. "Guten Abend," – atsakęs, pamojavo atgal ir nuėjo į priešingą pusę. Kai grįžau namo, tėvai neramiai manęs jau laukė. "Ar nieko neatsitiko pakeliui? Ar kas nors nepamatė, ką tu veži?" – susirūpinęs paklausė tėvas. "Ne, nieko. Tik pravažiuodama pro nuovadą susitikau policininką," – prisipažinau aš. "Tu kvailas vaikas... Negi tu nepagalvojai, kad galėjai mums užtaisyti bėdą. Aš tau esu daug kartų sakęs, kad šiais laikais Vokietijoje yra didelis nusikaltimas paskersti be leidimo kiaulę. O pirkti mėsą juodoj rinkoj yra dar blogiau. Per tave mes galėjom atsidurti kalėjime," – apimtas baimės, jis niršo ant manęs.

"Bet, tėti, jau buvo tamsu ir mes nepaskerdėm tos kiaulės, o tik ūkininkui atidavėm savo Žvaigždę už tai." "Ale, nors tau jau penkiolika metų, bet tu tebegalvoji kaip mažas vaikas. Kas turėtų būti teisybė, šiom dienom nėra visada taip. Iškeisdami kumeliuką į kiaulieną, mes nusikaltom dabartiniams vokiečių įstatymams. Negi tu negali to suprasti?" – nenustojo baręs manęs tėvas. Žinoma, aš žinojau apie stovykloje daromas policijos kratas, ieškant juodosios rinkos produktų ir buvau girdėjus ne kartą apie žmones, nubaustus už daug mažiau rastos mėsos kiekį, negu aš vakar parsivežiau. Susijaudinau negalėdama suprasti, kodėl prieš tai toks dalykas neatėjo man į galvą, ir kaip gali būti, kad mes padarėm tokį baisų nusikaltimą. Tą vakarą, man leido valgyti tiek mėsos, kiek norėjau ir, kaip visada, vėl persivalgiau iki susirgimo.

Po to įvykio praėjo pora savaičių. Kad mėsa kuo ilgiau išsilaikytų, mama ją užsūdė ir paruošė kaip mokėjo. Vieną popietę, grįžtant namo iš mokyklos su Romu, pamačiau įvažiuojant į mūsų gatvelę policijos mašiną. Mano širdis sustojo iš baimės, kai ji privažiavo prie mūsų namo ."O, Dieve! Romai, kažkas mus įskundė policijai, kad mes turim mėsos. Kas dabar mums bus?"

(Bus daugiau)

Užgavėnės "čia pat"!

Australijoj sunku kaip reikiant atšvęsti Užgavėnes – tokia "nevykusi" diena parinkta – antradienis! O čia tik neseniai baigėsi vasaros atostogos, čia tuojau ir Vasario 16-tos šventė. O dar ir vidūvasaris – nei šis, nei tas.

Vis dėlto norėtųsi jas bent prisiminti. Ateinančiais metais Užgavėnės bus labai anksti, o artimiausią sekmadienį – Vasario 16-tos minėjimas. Tad Melbourno Entuziastės surado kompromisą: suruošti Užgavėnių kaukių popietę (ne "kaukių balių"!) sekmadienį, vasario 24 d. Turėsim išsiversti be šokių ir be lašinių (pyragais tubūt ir gavėnios metu galima pasivaišinti, ypač sekmadienį), bet tam pobūviui norime jubiliejinę salę papuošti Užgavėnių kaukėmis. Todėl kviečiame visus (jaunus, senus, mažus) jau dabar pradėti kurti Užgavėnių kaukes – juk per dieną-dvi jos nepasigamins! Kas nežino, kuo skiriasi lietuviškos Užgavėnių kaukės nuo kitų, gali pasiimti Lilijos Kozlovskienės paruoštą informacinį lapelį iš Klubo baro.

Kiekviename lietuvyje tvinksi (kartais gerai užslėpta) įgimta menininko gyslelė. Neslopinkime jos ir parodykime savo išmonę ir sąmojų. Kaukių skaičius neribotas, o kūrėjų paskatinimui nutarėm ir dovanėlėmis pažymėti laimėtojus, taigi pasidarys lyg koks konkursas, kurio tikri laimėtojai bus visa bendruomenė. Dovanos bus skiriamos: suaugusiems už geriausią kaukę, o vaikams iki 14 m. už geriausią kaukę ir už geriausią kaukės piešinį. Kiekvienai kategorijai viena premija bus skiriama ekspertų komisijos, o viena – susirinkusiųjų balsavimu.

Būtų gerai, jeigu iš anksto žinotume, kas ketina dalyvauti kaukių parodoje – konkurse. Ateinančių metų pradžioje rasite spaudoje ir skelbimus su detalėmis. O tuo tarpu – smagios kūrybos!

Melbourno Entuziastės

Dėl prenumeratų

Sydnėjuje atstovauju sekančią spaudą: iš Lietuvos – "Kario" žurnalą, "Lithuanian Weekly" (anglų kalboje), priimu prenumeratą ir už "Tremtinį". Australijoje – "Tėviškės Aidus", Amerikoje – "Pasaulio Lietuvį".

Ateina metų pabaiga, būkite malonūs ir susimokėkite laikraščių prenumeratas. Čekius prašome išrašyti laikraščių vardu.

Money orders – A.Kramilius vardu, 83 Queen St, Canley Heights, NSW 2166.

Antanas Kramilius

Stribai ir jų kovos su partizanais

Juozas Vitėnas

Apie ginkluotas kovas sovietmečiu Lietuvoje yra nemažai rašę to meto istorikai sovietų valdžios požiūriu. Nepriklausomybę atkūrus, pasirodė straipsnių ir knygų, kuriose pateikiamas kitoks vaizdas apie tą tragišką Lietuvos istorijos tarpsnį. Vien tokia šiemet išleista knyga yra **Juozo Starkausko "Stribai"**. Tai išsamus 616 puslapių veikalas apie ginkluotus, pagalbinius būrius, turėjusius padėti komunistų partijai kovoti su "liaudies priešais", kurių svarbiausi tuo metu buvo partizanai. Lietuvos žmonės šiuos būrius paprastai vadino "stribais" pagal rusišką pavadinimą "istrebitel" (naikintojai). J. Paleckis buvo pasiūlęs juos vadinti "liaudies gynėjais".

Tai buvo vietiniai ginkluoti būriai, sudaryti iš savanorių. Pagal įvairius apskaičiavimus, partizaninio karo metais stribais yra tarnavę apie 25 000 žmonių, kurių kasmet pasikeisdavo maždaug trečdalis.

Tautybės atžvilgiu lietuviai sudarė 65% stribų, vietiniai (daugiausiai sentikiai) ir atvykėliai rusai – 25%, kitų tautybių žmonės – 10%. Tačiau stribų vadovai buvo beveik vieni rusai. Rikiuotės kalba buvo rusų. Bet, palyginus su kitomis žinybomis, stribai buvo lietuviškiausias represinis okupanto organas.

Stribai nepasižymėjo kovingumu, ir jais nebuvo visiškai pasitikima. Lietuvoje buvo pakankamai rusų vidaus kariuomenės, kurios, pvz. 1945 m., Lietuvoje buvo apie 20 pulkų. Jiems buvo pavedama atlikti svarbiausias kovos su partizanais užduotis.

Knygoje pateikiama lentelių apie stribų amžių, tarnybos trukmę, partiškumą, socialinę kilmę, išsilavinimą. Buvo ir moterų stribių. 1946 m. jos sudarė 5.5% visų stribų. Taip pat pateikiama statistikos apie stribų ginkluotę ir duomenų apie jų meterialinį aprūpinimą.

Stribų kovos su partizanais skirstomos į tris laikotarpius: 1944-46 m. – aršios kovos su partizanais, žuvo maždaug pusantro tūkstančio stribų; 1946-49 m. – įsteigiama Lietuvoje 200 vidaus kariuomenės įgulų apskričių ir valsčių centruose, stribai nustumiami į nuošalį; 1949-53 m. valstiečiai suvaromi į kolchozus, stribams pavedama saugoti kolchozo pereigūnus ir pastatus. Partizanų belikę apie 2 000. Krašte veikia aštuoni vidaus kariuomenės pulkai, kurie 1953 metais sutriuškina paskutinius partizanų štabus.

Greta stribų iki 1949 m. taip pat veikė trys okupantų apginkluotos grupės, turėjusios kovoti su partizanais: ginkluotas sovietų partinis aktyvas, stribų paramos grupės ir savigynos grupės. Čekistų teigimu, 1947 m. pradžioje stribų paramos grupės turėjo apie 6 000 narių ir veikė apie 6 200 ginkluotų aktyvistų. Tuo pat metu galėjo dar būti apie 1 000 pavienių ginkluotų partinių veikėjų. Tokiu būdu 1947 m. pradžioje galėjo būti apie 13 000 ginkluotų žmonių, daugiausia vietinių kolaborantų, kurie nepriklausė stribų ir milicininkų daliniams. Tuo metu, kai valstiečiai buvo varomi į kolchozus, įvairaus tipo ginkluotose grupėse buvo apie 9 000 žmonių, iš kurių kaimų ginkluotoms grupėms priklausė apie 6 000. Tokiu būdu 1944-53 m. galėjo būti 18-20 000 apginkluotų civilių žmonių, kurie sudarė ginkluotų aktyvistų grupes (262 psl.).

Stribų kovų su partizanais baigtį rodo 1953 m sausio 7 d. A. Sniečkaus ir P. Kondratovo LKP(b) sričių sekretoriams ir MGB sričių viršininkams raštas, kuriame įsakoma, kad ten, kur nebėra partizanų, atimti ginklus iš aktyvistų, ir atleisti stribus, kur jų nebereikia kolchozų apsaugai. Dėl to 1954 m. pabaigoje nebeliko nei stribų būrių, nei ginkluotų grupių (324 psl.).

Tačiau pagal knygos autorių, paskutiniųjų partizanų žūtis buvo ne stribų nuopelnas. Juos sunaikino ar gyvus suėmė čekistų kariuomenė ir ypač smogikų būriai, kurie dėjos partizanais. Taip pat 1951-54 m. daug partizanų žuvo dėl išdavystės, nes, netekę išsivadavimo vilties ir stiprios dvasios, partizanai palūžo.

Knygos gale yra įdėti 46 dokumentai (481-569 psl.) – įvairūs partijos ir saugumo įsakymai, nutarimai, pranešimai. Taip pat knygoje yra 28 puslapiai nuotraukų iš stribų veiklos.

Juozas Starkauskas, STRIBAI. ginkluotieji kolaborantai Lietuvoje partizaninio karo laikotarpiu (1944-1953). Išleido Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras. Vilnius, 2001 m., 616 psl. ("T.Ž.")

2002 metų lietuviškų renginių Melbourne
KALENDORIUS

Sausis
- 3-9 d. "Džiugo" tunto stovykla (Yarra Valley)

Vasaris
- 17 d. Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo minėjimas (ruošia Apylinkės Valdyba, Teatro salėje)
- 24 d. Užgavėnės (ruošia Entuziastės, Klube)

Kovas
- 3 d. Kaziuko mugė (ruošia "Džiugo" tuntas, Jubiliejinėje salėje)
- 10 d. Katalikių Moterų Draugijos metinis susirinkimas (Moterų seklyčioje)
- 17 d. "Gintaro" popietė (Jubiliejinėje salėje)

Balandis
- 14 d. "Gintaro" koncertas (Jubiliejinėje salėje ir Teatro salėje)
- 21 d. Socialinės Globos Moterų Draugijos metinis susirinkimas (Moterų seklyčioje)
- 28 d. Katalikių Moterų Draugijos popietė (Teatro salėje)

Gegužė
- 5 d. Melbourno Apylinkės Bendruomenės metinis susirinkimas (Jubiliejinėje salėje)
- 12 d. Motinos Dienos minėjimas (ruošia Parapijos Mokykla, Teatro salėje)
- 26 d. Pabaltiečių Koncertas (Latvių Namuose)

Birželis
- 15 d. Mišios už Ramovėnus (Bendruomenės kambaryje)
- 16 d. Gedulo ir Vilties Dienos minėjimas (ruošia Apylinkės Valdyba, Teatro salėje)

Liepa
- 7 d. Valstybės Šventės minėjimas (ruošia Bendruomenės Valdyba, Teatro salėje)

Rugpjūtis
- 10 d. Socialinės Globos Moterų Draugijos 50ties metų jubiliejaus minėjimas
- 17 d. Katalikių Moterų Draugijos metinė šventė (Moterų seklyčioje)

Rugsėjis
- 7 d. Jaunimo Sąjungos (ALJS) Metinis balius (bare ir Jubiliejinėje salėje)
- 8 d. Tautos Šventė (mišios)
- 8 d. Australijos Lietuvių Fondo metinis susirinkimas (Bendruomenės kambaryje)
- 21 d. Melbourno Lietuvių Klubo metinis susirinkimas (Jubiliejinėje salėje)
- 28 d. "Dainos Sambūrio" vakaronė (Jubiliejinėje salėje)

Spalis
- 5 d. TALKOS metinis susirinkimas
- 6 d. "Gintaro" popietė (Jubiliejinėje salėje)
- 13 d. Katalikių Moterų Draugijos popietė (Teatro salėje)
- 19 d. Bulviakasių vakaronė (ruošia Entuziastės, Jubiliejinėje salėje)
- 27 d. Socialinės Globos Moterų Draugijos filmų popietė (Teatro salėje)

Lapkritis
- 3 d. Jaunimo Sąjungos (ALJS) metinis susirinkimas (Jaunimo kambaryje)
- 24 d. Kariuomenės Šventės minėjimas (ruošia Ramovė, Teatro salėje)

Gruodis
- 1 d. "Dainos Sambūrio" metinis koncertas
- 7 d. "Džiugo" tunto skautų iškyla
- 8 d. Parapijos Mokyklos mokslo metų užbaigimas (Teatro salėje)

Gruodžio 27 - Sausio 1, 2003 Lietuvių Dienos (Adelaide)

Sausis 2003
- 2-11 d.d. Rajoninė skautų stovykla.

In memoriam

Amžiams išėjus artimam žmogui, lieka skausmas ir tuštuma. Skaudžią netekties ir liūdesio valandą nuoširdžiai užjaučiame

A+A Romo Rutkausko

šeimą ir artimuosius.

D. ir M. Didžiai, I. ir P. Arai, L. Didžienė, R. Eskirtas ir R. Evans, D. ir R. Strungos, L. ir R. Valiaugos

LIETUVIŲ LAIDOJIMO BIURAS

Funerals of Distinction

17 RAILWAY PDE., FAIRFIELD, N.S.W.

Tel. 9724 5408. Veikia 24 valandas per parą.

PLB praneša

PLB Valdyba, sužinojusi, kad Trečioji PL Dainų šventė nukeliama į 2003 metus, toliau ruošiasi Dainų šventei ir prašo koordinatorių Darių Polikaitį, Audrą Lintakienę, Laimą Žliobienę ir Lietuvių Tautinių Šokių Instituto pirmininkę Nijolę Pupienę bei kitus tęsti Dainų šventės pasiruošimo darbus, artimai bendradarbiaujant su Liaudies kultūros centro direktoriumi Juozu Mikutavičium Lietuvoje.

Dainų šventei – jei ji būtų vykusi 2002 metais – ruošėsi 12 tautinių šokių grupių (keturios iš Pietų Amerikos). Pas Darių Polikaitį buvo užsiregistravę apie 350 šokėjų ir 150 dainininkų vien tik iš Pietų ir Šiaurės Amerikos.

Pakeitus Dainų šventės datą, tenka keisti ir PLB Tryliktojo Seimo datą. Siūloma PLB Seimą pradėti antradienį, 2003 m. liepos 8 d. arba liepos 15 d., nes numatytoji pradžios diena (rugpjūčio 18 d.) dabar netinka. Ji kirstųsi su Dainų šventės ir Karaliaus Mindaugo jubiliejaus renginiais.

Atitinkamai reikės apgalvoti ir datą sekančiam Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresui. Tuo reikalu rūpinsis PL Jaunimo Sąjungos Valdyba, kuri savo sprendimą praneš vėliau.

Paskutiniu metu pastebėta, kad 2003 m. Amerikoje prie Los Angeles turi įvykti Lietuvių Skautų Sąjungos Jubiliejinė stovykla, kuri rengiama kas dešimti metai.

Skautų Sąjungos pirmininkė rašo, kad *"būtų labai liūdna, jei kryžiuotųsi PL Jaunimo Kongresas ir PLB Seimas su LSS Jubiliejine stovykla"*. Problema dar nėra išspręsta. **PLB inf.**

Nauji Sydnėjaus Liet. Klubo direktoriai

Lapkričio 25 d., nepaprastame narių susirinkime išrinkti šie direktoriai:

Alius Migus,
Laurie Cox,
Romas Kalėda,
Gailė Strolytė-Galic,
Aušrinė Keblikas,
Gintaras Janulevičius,
Denis Staitis (Stasiūnaitis).

SYDNĖJAUS LIETUVIŲ KLUBAS
16 – 18 East Terrace, BANKSTOWN NSW 2200
Telf: 9708 1414 Fax: 9796 4962
www.lithuanianclub.org.au

DARBO VALANDOS:
Savaitės dienomis nuo 4.00 val.
Šeštadieniais ir Sekmadieniais nuo 12.00 val.
ANTRADIENIAIS UŽDARYTA

Sekmadieniais nuo 5.00 iki 6.00 val.
***LIMKSMOJI* VALANDA**
Visi gėrimai tik pusė kainos!

Gruodžio 16 d. 2.00 val
LANKYSIS KALĖDŲ SENIS
Nariai prašomi raštinėje užregistruoti savo vaikus iki Gruodžio 9 d.

Klubo narių ir jų svečių dėmesiui

Figūros, figūros...

Šiuo metu, iki gruodžio 4 dienos, pievelėje prie Federalinio Parlamento Rūmų Canberroje, vyksta žmogaus dydžio figūrų paroda, pavadinta **Peoplescape**. Tuomi tarsi užbaigiamas Australijos Federacijos šimtmečio minėjimas. Figūros vienaip ar kitaip vaizduoja reikšmingesnius asmenis ar įvykius Australijos istorijoje, o pačiai parodai buvo skirtas ir specialus koncertas, transliuotas per ABC TV kanalą sekmadienio vakare, lapkričio 25 d.

Tarp Parlamento Rūmų pievelėje įtvirtintų figūrų matyti ir lietuvis Romas Genys. Jį nominavo viena iš parodos organizatorių Anne Smith (Canberra). Kaip sakoma aplinkraštyje, Anne Smith Romą Genį parinko todėl, kad jis yra jauniausias iš lietuvių imigrantų, atvykusių su baltiečius vežusiu pirmuoju laivu "General Stuart Heintzelman" 1947m. lapkričio mėnesį. Tuo metu Romui Geniui buvo vos 16 metų, vėliau jis dirbo statybose Snieguotų Kalnų projekte, apie 30 metų buvo taksistu Sydnėjuje, o dabar kaip pensininkas su žmona gyvena Sydnėjaus šiaurėje. Aplinkraštis priduria: *"Žinoma, pagerbiamas yra ne tik Romas Genys, bet ir visi lietuviai bei lietuvės, kurie pergyveno Antrąjį pasaulinį karą Lietuvoje ir Vokietijoje, ir po to prisidėjo tiek daug prie Australijos kūrimo."*

Aplinkraštis taip pat primena, kad, kuriant lietuviams atstovaujančią figūrą, darbu ir mintimis prisidėjo canberriškis dr. Kazys Kemežys ir jo dukra Elena. Pati Anne Smith yra estų kilmės.

***MP* inf.**

Dr. Kazio Martinkaus (1953 - 1984) Pomirtinės Stipendijos Fondas

A.a. biochemijos dr. Kazio Martinkaus (1953 - 1984) prisiminimui, 1985 m. jo tėvai, sesuo ir artimi draugai įsteigė stipendijos fondą, kuriuo gali pasinaudoti visi lietuviai studentai, bebaigią bakalauro arba siekiantys magistro ar doktorato laipsnius iš griežtųjų mokslų (biologijos, chemijos, biochemijos), ypač tiriant vėžinius susirgimus. Stipendijos fondo komisija, apsvarsčius gautus prašymus, nutarė 2001 m. stipendiją skirti:

1. Dainiui Didžbaliui, $1000.00, Temple University, School of Pharmacy, Philadelphia, PA doktorantas.

2. Simonui Laurinavičiui, $1000.00, Helsinki Universitete, Suomijoje, biochemijos magistrantas.

Jei kas norėtų gauti stipendiją kitais metais, prašome kreiptis: **Kristina Martinkutė, Dr. Kazys Martinkus Memorial Scholarship Fund, 7120 S Richmond, Chicago, IL 60629 - 3011, USA**

Canberros pensininkų dėmesiui

Canberros pensininkų "Paguoda" pirmininkė p. Ona Pečiulevičienė praneša, kad **pensininkų X -mas party nemokami pietūs įvyks š.m. gruodžio 13 d. (ketvirtadienį) 12 val.** WODEN TRADESMEN'S Klube – gatvių kampas Launceston ir Furzer, Phillip.

Norintieji dalyvauti praneša pirmininkei tel.: **(02) 62472506 iki gruodžio 10 d.**

Kariuomenės Šventė Sydnėjuje

Kaip jau pranešta, Kariuomenės Šventės minėjimas Sydnėjuje nukeliamas į **2002 metų sausio 13-ąją.** Tai sutaps kartu su Sausio 13-osios minėjimu. Platesnė informacija – vėliau.

Ramovėnų Valdyba

Bičiulių dėmesiui pranešu,
kad mano vyras Kostas Bagdonas sunkiai serga ir šiuo metu yra gydomas Royal Prince Alfred ligoninėje.
Irena Bagdonienė

SYDNĖJAUS LIETUVIŲ CHORAS **DAINA**

Ieško Dirigento/ės

Sydnėjaus Lietuvių Choras gyvuoja nuo 1954 metų. Šiuo metu jame dalyvauja 40 suaugusių vyrų ir moterų. Choro repeticijos vyksta penktadieniais 7:30 val. vakare Sydnėjaus Lietuvių Klube. Choras dalyvauja bendruomenės šventėse, pamaldose ir ruošia savo koncertus.

Šiuo metu chorui labai reikalingas antras dirigentas ar dirigentė, galintieji sekti gaidas, skambinti pianinu, mokėti lietuvių ir anglų kalbas.

Norintieji daugiau informacijos prašomi skambinti:
Justinui Ankui Tel (02) 9871 2524

KALĖDINĖS PINIGINĖS DOVANOS Į LIETUVĄ

Šiais metais, nuo gruodžio 2 iki gruodžio 16, Adelaide, Melbourne ir Sydney **Talkos** skyriai vėl priima $100, $200 ir $300 kalėdinius piniginius pavedimus į Lietuvą, kurie kainuos tik $10.

Prašome kreiptis į **Talkos** įstaigas sekmadieniais 12.30 val. - 2.30 val.

ADELAIDE 8362 7377
MELBOURNE 9328 3466
SYDNEY 9796 8662

LIETUVIŲ KOOPERATINĖ
TALKA
KREDITO DRAUGIJA

Melbourno "Džiugo" tunto stovykla

"DRAUGYSTĖ"

įvyks 2002 m. sausio 3 - 9 dienomis labai gražioje australų skaučių stovyklavietėje, esančioje Britannia Park, Yarra Junction.

Praneša

v.s. D.Lynikienė,
tuntininkė

PRANEŠIMAS

Atkreipiame malonių skaitytojų dėmesį į tai, kad metų pabaiga jau ne už kalnų ir šiais metais išeis tik 2 "Mūsų Pastogės" numeriai.

Primename, kad šventinius sveikinimus, kurie bus paskelbti paskutiniame šių metų numeryje gruodžio 17 d., laikas siųsti jau dabar. Iš patyrimo žinome, kad kai kurie skaitytojai sveikinimų pasiuntimą palieka paskutinei dienai ir jų sveikinimai redakciją pasiekia laikraščiui jau išėjus.

Sveikinimo išspausdinimas kainuoja $20.

Redakcija jų lauks iki gruodžio 10 dienos.

Redakcija

Kuo skiriasi... **...Anglas nuo škoto?**
Anglas iš svečių išeina neatsisveikinęs, o škotas 10 kartų atsisveikina ir vis neišeina.

Mūsų Pastogė
AUSTRALIAN LITHUANIAN WEEKLY
Published by the Lithuanian Community Publishing Society Ltd.
Leidėjas Lietuvių Bendruomenės Spaudos Sąjunga
Leidėjo, administracijos ir redakcijos adresas: **P.O. Box 550, Bankstown, NSW 1885.**
Tel.: **(02) 9790 2319,** Faksas: **(02) 9790 3233,** E-mail: **mpastoge@bigpond.com**
Tinklapis: www.users.bigpond.com/mpastoge
Redaktorė Dalia Donielienė
Redakcinė kolegija: Antanas Laukaitis, Kęstutis Protas, Vytenis Šliogeris
Redakcija rašinius taiso ir skelbia savo nuožiūra. Rankraščiai negrąžinami ir nesaugomi.
Spausdinamuose rašiniuose reiškiama nuomonė nebūtinai sutampa su redakcijos ir leidėjų nuomone
Prenumerata metams $55. Užsienyje oro paštu - $130.00. N.Zelandijoje oro paštu $105.00.
Organizacijų informaciniai skelbimai – neapmokami.
Apmokamų skelbimų kaina: $6.60 (įskaitant GST) už 1 cm per dvi skiltis.
Lietuviškoms organizacijoms 15% nuolaida. Kartojant, 50% nuolaida.
Šventiniai sveikinimai – $20, užuojautos ir maži vienkartiniai skelbimai – $25.
Už skelbimų turinį redakcija neatsako.